...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 169 (11767)
1968 оной июлиин 20, суббото

сэн 2 мүнгэн

...СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

СОЦИАЛИС ХАНИ НЭГЭДЭЛ БУХЫ АРГААР БЭХИЖҮҮЛХЭ!

КПСС-эй Московско городской организациин эдэбхитэдэй суглаан

Июлиин 18-да КПСС-эй Московско городской организациин эдэбхитэдэй суглаан болобо. КПСС-эй Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй Московско горкомой нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин «КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1968 оной) Пленумэй дүнгүүд тухай» элидхэл хээ.

Москва хотын партийна эдэбхитэд баталан абаһан тогтоол дотороо КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй дүнгүүд ба тогтоолые хүсэд бүрин һайшаагаад, тэдэнние хэлбэришэгүйгөөр хүтэлбэри, дүүргэлтэ болгохын тула абаба. Тогтоол доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: Москвагай коммунистнууд, бүхы ажалшад партиингаа генеральна хараа шугамые нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэнэ, парти болон арадай нэгэдэлые саашадань бүрин бэхижүүлхын, ленинскэ Центральна Комитедые тойрон жагһасан бата эмхидэлээ улам бэхижүүлхын тула шухала бүхы юумэ хэхэ.

Аха дүү партинуудай эльгээһэн бэшэг Чехословакиин Коммунис партиин, арадуудай зүрһөө гүйлгогдохо, дэмжэгдэхэ гэжэ, Чехословакиин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондын хани барисаае, бүхы социалис нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ туһалха байха гэжэ найдаһанаа эдэбхитэд элирхэйлэн мэдүүлбэ.

ҺАНАЛ БОДОЛОЙ НЭГЭДЭЛ, БАТА ЭМХИДЭЛ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Ленинградай областной партийна организациин эдэбхитэдэй суглаан июлиин 18-да Смольный дотор болоо. Энээндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1968 оной) Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэбэ. КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Толстиков элидхэл хээ.

Эдэбхитэдэй суглаан КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй тогтоолые, уласхоорондын политикын талаар, социализмын туйлалтануудые батадхахын, дэлхэйн социалис хани нэгэдэл бэхижүүлхэ хараа бодолой талаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой бэелүүлжэ байгаа ябуулгые эдэбхитэдэй суглаан нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

ХҮНГЭН ИНДУСТРИИН ДОРЮУН АЛХАМУУД

...СР-эй Верховно Соведэй сесиин 18-да Союзуудай байй Болонно зал соо хүдэлмэреэ ...лүүлбэ.

...дуудаар халуунаар угтагдахэд Г. И. Воронов, А. П. ..., А. Я. Пельше, М. С. Со... сессиин хүдэлмэридэ хабаа.

...эй заседани дээрэ зүбшэгдэхэ түрүүшын асуудал — 1968 гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай Россин Федерациин хүнгэн промышленностиин министерстбосоон зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ талаар республикын хүнгэн промышленностиин министр депутат ...олостов түрүүн элидхэл хэһэн ...мүн промышленность, транспорт хэлхеэ холбооной талаар ...эй Верховно Соведэй комиссиин түрүүлэгшын орлогшо В. П. ... элидхэл хээ.

...дуудай үгэ хэлэхэ зуураа, ...ис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ...нуудай Варшавада болоһон ...ын дүнгүүд тушаа» КПСС-эй ... тогтоолые, мүн аха дүү ...уудай Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедтэ ...эн бэшэгые һайшаан дэмжэв. ...одско областиин ажалшадай ...удай Соведэй гүйсэдкомой ...гшэ Л. А. Власенко түрүү...э хэлэбэ. Тэрэ областиингоо ...промышленностиин хүдэлмэ...й һүүлэй үедэ туйлаһан амжалта тухай тогтохо зуураа, тус ...ин предприятинуудай хүдэлмэри дутагдал тушаа тогтобо. ...промышленностиин предприятинуудай материально-техническэ хангалга һайжаруулха хэрэгтэ анхарал хандуулаа.

Сахалинай областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат **С. А. Немцев** Сахалинай экономикые хүгжөөхэ тушаа шухала асуудалнуудта тогтон хэлэбэ. Хаанашье, тэрэ тоодо манай эгээл холын областиин магазинуудта, хүн зондо шухала хэрэгтэй мүнөөнэй һайн эд бараануудай улам элбэг боложо байһанда баясамаар гэжэ депутат тэмдэглэбэ. Гэбэшье муу шанартай, хуушарһан түхэлэй, хүн зоной ехээр хэрэглэхэеэ болиһон, үнгэ зүһэ муутай эд хэрэгсэлнүүд Сахалин эльгээгдэнэ. Ороной Холын Хойто зүгэй районуудта гүйсэ багатай эд бараа эльгээбэл, гэдэргэнь бусааха бэшэ гэжэ зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд һанадаг байна.

Хүн зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа нютаг дээрэ үйлэдбэрилдэг болохо талаар, мүн энэ хэрэгтэ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха зорилготойгоор партиин обком ба облгүйсэдкомой абажа байһан хэмжээ ябуулганууд тухай С. А. Немцев хэлээ.

Манай предприятиин нэхэн гаргадаг хорин ондоо бүд хари гүрэнүүдэй ба манай ороной эгээл эрхим шанартай эдүүдһээ дутахагүй сэгнэлтэтэ хүртэнхэй гэжэ Смоленскын улһан бүдэй комбинадай нэхэгшэ депутат **А. Ф. Голубева** мэдүүлбэ. Смоленскдэ нэхэгдэһэн покрывала, скатерть, бусад эдүүдые хүн зон олоор худалдан абана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ область дотор улһа ургуулгын ехээр дээшэлээд байхада, тэрэниие улһанай заводууд болбосоруулжа үрдинэгүй гэжэ А. Ф. Голубева тэмдэглэбэ. Энэ ушар дээрэһээ ондоо областьнуудта эльгээгдэһэн улһанай шанар муудана, тиимэһээ нютагайнгаа заводой үйлэдбэриин хүсые үргэдхэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэ зөөри муугаар ашаглагдана. Табан жэлэй туршада 12 завод шэнэдхэн хубилгагдаха байһан аад, мүнөө хоёр заводтонь хэгдэжэ байһан хүдэлмэри ехээр унжагайршанхай.

Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ депутат **И. Ф. Шкуратов** хүнгэн промышленностиин предприятинуудай продукциин шанар шалгаха хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулаа. Мүнөө энэ ажалда хэдэн арбаад мянган хүн хабаадуулагданхай, теэд үгэ хэлэгшын һанамжын ёһоор, шалгалтын мүнөөнэй энэ гүрим үрэ багатай. Продукциин шанар шалгаха хүдэлмэриие худалдаа наймаанай системэдэ дамжуулан үгэхэ гү, али хүнгэн промышленностиин предприятинуудта шанар шалгаха талаар гүрэнэй бэеэ даанхай инспекци байгуулха тухай асуудал хаража үзэхые И. Ф. Шкуратов дурадхаа.

РСФСР-эй худалдаа наймаанай министр депутат **Д. В. Павлов** хүнгэн промышленностиин баригдажа байһан предприятинуудай саг соогоо ашаглалгада үгтэдэггүй шалтагаан дээрэ тогтон хэлэбэ. Барилгын ба хабсаралтын организацинуудай хангалтагүй хүдэлмэриин тодорхой жэшээнүүдые дурдан, үргэн хэрэглэлэй зарим эд бараагаар ажалшадай эрилтэ хүсэд хангагданагүй гэбэ.

Гоёолтын, бусад хэрэгсэлэй дуталдадаг, муу шанартай дээрэһээ хүнгэн промышленностиин эд бараанай шанар олонхи ушарта хангалтагүй байна гэжэ министр тэмдэглээ. Энэ дутагдалые усадхаха хэрэгтэ арадай ажахын бусад һалбаринууд туһалха зэргэтэй. Магазинуудта эд бараанай орохоһоонь урид шанарыень шалгаха хүдэлмэри улам шангадхаха гэжэ худалдаа наймаанай мэргэжэлтэд уялга абанхай.

Түрүүшын асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ депутадууд: КПСС-эй Чувашай обкомой секретарь **П. А. Чичикин**, Барабинскын оёдолой 8-дахи фабрикын мотористка **А. А. Калинина**, КПСС-эй Воронежско обкомой секретарь **Р. Т. Косоплеткин**, Башкирай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Ф. В. Султанов**, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **Е. Ф. Карпова**, уран зохёолшо **С. В. Михалков**, Чечено-Ингушетиин АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **И. А. Алмазов**, Калининай пумаажан бүдэй комбинадай директор **В. М. Пигасин** гэгшэд үгэ хэлээ.

Сесси нүхэр Ф. Я. Холостовой хэһэн түгэсхэлэй үгэ шагнаба.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар РСФСР-эй Верховно Совет нэгэн дуугаар шиидхэбэри баталан абаа. Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэришэд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, арад зондоо эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ гэжэ тус шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ. Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда предприятинуудые оруулһан ушар хүнгэн промышленностиин хүдэлмэриие һайжаруулгада туһалаа. Эд бараанай шанарые һайжаруулха ба ассортиментыень олошоруулха хэрэгтэ министерство анхаралаа хүсэд хандуулнагүй гэжэ шиидхэбэри дотор заагдана. Предприятинуудые техническэ һайн түхеэрэлгэнүүдээр хангаха, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха талаар асуудалнууд унжагайгаар шиидхэгдэнэ.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар совет хүнүүдэй эрилтые гүйсэд дүүрэн хангахын түлөө шангаар тэмсэхыень хүнгэн промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэдые РСФСР-эй Верховно Совет уряалба.

Сессиин удаашын заседани дээрэ зүбшэгдэхэ зүйлэй хоёрдохи асуудал хаража үзэгдөө, РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай сельскэ, поселково Совет тухай РСФСР-эй Хуулиин проект тушаа элидхэл Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо депутат **О. П. Кольчина** хэбэ.

О. П. Кольчина ажалшадай депутадуудай сельскэ, поселково Совет тухай Хуулиин проект тушаа сессидэ хабаадагшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн эхилээ.

Ставрополиин хизаарай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ депутат **Н. В. Босенко**, КПСС-эй Волгоградай обкомой секретарь депутат **Н. А. Непокупной**, Калугын областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. И. Демидова**, депутадууд: Белгородой областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **М. Д. Хитров**, КПСС-эй Омско райкомой секретарь **В. И. Никонов**, Яхалай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. Я. Овчинникова** үгэ хэлээ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси июлиин 19-дэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

ПОЛИТИНФОРМАЦИ

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй гадаадын болон дотоодын политика тухай хүн зондо саг болзортонь мэдээсэжэ, тайлбарилан ойлгуулжа байха гээшэ ажалшадай дунда манай партиин ябуулдаг үзэл бодолой, политическэ хүдэлмэриин шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Мүнөө сагай эрхэ байдалда, түүхын хүгжэлтын мүнөөнэй шатада, капитализмын ба социализмын хоорондохи үзэл сурталай тэмсэлэй эрид ехээр шангадажа байһан үедэ нимэ мэдээсэлэй гэхэ гү, али зүбөөр табигдаһан политическэ информациин үүргэнь бүри ехэ болонхой.

КПСС-эй Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй тогтоол соо «Коммунист ба совет хүн бүхэнэй коммунис ёһоор үнэншэн этигэлгые, совет патриотизмын, пролетарска интернационализмын мэдэрэлые бэхижүүлгэдэ, соёл сурталай талаар бүри хатуужалтай байлгыень, буржуазна ямаршье түхэл янзын нүлөөндэ эсэргүүсэхэ шадабарииень дээшэлүүлгэдэ партийна организацинууд үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлгын бүхы арга зэбсэгүүдые зорюулха ёһотой» гэжэ сэхэ заагдана.

Эдэ арга зэбсэгүүдэй нэгэниинь гэбэл, ажалшадай дунда зүбөөр табигдаһан политическэ информаци болоно. Политическэ информацида, тэрэнэй түхэл маяг, онол аргыень нарижуулан һайжаруулха, гүн удхатай болгохо хэрэгтэ республикымнай олохон партийна организацинууд һүүлэй үедэ горитойхон анхаралаа хандуулдаг боложо байна. Колхоз, совхозуудаар, томохон промышленна предприятинуудаар политинформаторнуудай бүлэгүүд байгуулагданхай. Эдэ бүлэгүүд юрэнхы эрдэм номойнгоо, политическэ, теоретическэ талаараа һайн бэлэдхэлтэй партийна, советскэ, комсомольско, профсоюзай органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдһөө, ажахын хүтэлбэрилэгшэдһөө, мэргэжэлтэд болон эрдэмтэдһээ, соёл сурталай эмхи зургаануудай, творческо союзуудай хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэнэ. Һарадаа 2—3 дахин ажалшадтай уулзажа, элдэб асуудалнуудые — уласхоорондын байдал ба эб найрамдал хангаха тушаа Советскэ Союзай ябуулжа байһан саг үргэлжын тэмсэл тухай, манай ороной экономикын, соёл болбосоролой хүгжэлтэ, наука болон техникын, эрдэм ухаанай туйлалта тухай тэдэнэртэ тобшо, һонороор хөөрэжэ, мэдээсэдэг боложо байна. Хамта дээрээ 2 мянга гаран хүн мүнөө үедэ манай республика дотор политическэ информаци ябуулна. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын ЛВРЗ дээрэ 125, авиационно заводто — 126, Түнхэнэй аймагай Саянай совхоздо 7 политинформаторнууд хүдэлнэ.

Политическэ информациие нэгэн доро олон асуудалаар хэхын аргагүй. Тиигэбэл алишье асуудалынь хүсэдөөр тайлбарилжа үрдигдэхэгүй, шадагдахашьегүй бшуу. Гадна эрдэмэй талаар дүрбэн тэгшэ политинформаторнуудыешье олохонь бэрхэтэй.

Тиимэһээ ажалшадай дунда политическэ информаци зүбөөр ябуулхын тула политинформаторнуудые али нэгэн асуудалаар мэргэжүүлхэ гэжэ партийна организацинууд тон зүб шиидхэбэри абаһан байна. Олонхи политинформаторнууд уласхоорондын байдал ба СССР-эй гадаадын политика, экономикын ба соёлой хүгжэлтэ, эрдэм наукын туйлалта ба техническэ дэбжэлтэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар мэргэжэдэг байна. Зүгөөр тус тус партийна организацинуудта үйлэдбэриин эрхэ нүхэсэлые, политинформаторнуудай эрдэм бэлэдхэлые хараадаа абажа, 2—3 асуудалаар — уласхоорондын байдал, экономикын ба коммунис хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар мэргэжүүлнэ. Иигэжэ мэргэжүүлхэдэ ямар аша туһатайб гэбэл, политинформаторнууд өөһэдынгөө шэлэн абаһан асуудалые һайса шудалха, тэрээгээр хододоо һонирхожо, шэнэ юумэнэй гарахада мэдэжэ абаха аргатай болоно ха юм.

Захааминай аймагай «Красный Октябрь», XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта, Зэдын комбинадта, Түнхэнэй аймагай Саянай совхоздо, Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ, авиационно, «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудта ажалшадай дунда политическэ информаци муу бэшээр табигданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ Яруунын колхоз, совхозуудаар үбһэшэдэй дунда политинформаторнууд ажалдаа эдэбхитэйгээр оролсожо, СССР-эй Верховно Соведэй һүүлшын сессиин материалнуудые тайлбарилан ойлгуулна.

Политическэ информаци хадаа ниитэ ойлгууламжын, агитационно хүдэлмэриин шэнэ түхэл маягынь, дээдэ шатань болоно. Энэ шэнэ аргаар үзэл сурталай ажал хүдэлмэри эрхилхэ талаар түрүүшын дүй дүршэл олдожо байна, саашадаашье бүри нарижуулагдажа, үргэн далайсатай болгогдохо зэргэтэй.

Зүгөөр энэ шухала хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэ зарим партийна организацинуудта алдуу эндүүнүүд гаргагдана. Урдань агитатор байһан зондоо политинформаторай нэрэ зүүлгэээд, хуушаарнь орхихо ушар үзэгдэнэ. Агитаторай хөөрэлдөөе политическэ информаци үнгэргэһэн дээрэ тоолоодшье абана. Нэгэ политинформаторто олон янзын, хоорондоо удхаараа, темээрээ тад ондоо асуудалнуудаар мэдээсэл хэхыень даалгана.

Эдэ бүгэдэ болошогүй хэрэг гээшэ. Агитаторнууд, политинформаторнууд юрэнхыдөө нэгэ гол зорилготой — ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилготой байбашье, тэрэнээ ондо ондоо аргануудаар шиидхэдэг. Агитаторай хүдэлмэри коллективэй (предприяти, колхоз, совхозой, бригада, фермэ, участогуудай) үйлэдбэритэй сэхэ холбоотой. Тэдэнэй үмэнэ байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ агитатор ажалшадые үдэр бүри элсүүлнэ, уряална. Тиихэдэ политическэ информаци һарадаа 2—3 дахин гүрэн түрын удха шанартай асуудалнуудаар нютагай эрхэ байдалтай нягта холбогдожо үнгэргэгдэдэг. Агитаторнууд нэгэ-хоёршье хүнтэй үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэхэ аргатай. Политинформаторнууд бүлэг зондо али нэгэн шухала асуудал ойлгуулжа үгэдэг. Агитаторнуудай, политинформаторнуудай хүдэлмэридэхи нимэрхүү зарим тэды илгаае хараада абангүй, политическэ информаци зүбөөр эмхидхэхын аргагүй.

Политическэ информаци һаяхан лэ бэеэ оложо, тогтонижожо байһан хэрэг гээшэ. Ушар иимэһээ энэ хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэһэн нүхэдые һургаха, олоной дунда үзэл бодолой, политическэ хүдэлмэри ябуулха баян дүй дүршэлтэй болгохо гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилго болоно. Партиин райкомууд политинформаторнуудтай хэдэ хэдэн семинар, зүблөөнүүдые үнгэргөөд байна. Саашадаашье энэ хүдэлмэри һуларуулжа огто болохогүй, харин бүри гуримшуулха, саг үргэлжын (пропагандистнуудай семинар мэтэ) болгохо хэрэгтэй. Гансахан теоретическэ, экономическа, политическэ асуудалаар лекци, элидхэл уншаад хизаарлангүй, али болохо методическа туһаламжа хүргэхэ, дүй дүршэлыень согсолон тарааха хэрэгтэй.

Манда бүрин дүүрэн, үнэн сэхэ информаци хэрэгтэй гэжэ В. И. Ленин заадаг һэн. Тиимэһээ политическэ информаци — гүрэн түрын удха шанартай партийна хэрэг мүн болоно. Тэрэниие шадамар бэрхээр хэрэглэхэ, бүри үндэр хэмжээндэ үргэжэ, удхаараа гүн түгэлдэр болгохо гээшэ партийна организацинуудай үзэл сурталай хүдэлмэридэхи шухала зорилго болоно.

...ен Николаевич Мордонов Баунтын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой эрхим малшан гэжэ суурханхай. Мүнөө зунай ...ний 100 үдэртэ даажа абаһан мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые ...программһаа бага бэшээр нэмээхэ гэһэн Яруунын аймагай ...ын совхозой малшадай үүсхэлые аймаг соогоо түрүүлэн ..., улам эршэтэйгээр ажал лажа байнхай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... С. Н. Мордонов.
В. ЧУНАВЛЕВОЙ фото.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар ажахынуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 1968 оной түрүүшын хахадай дүнгүүд тухай

КПСС-эй обкомой бюро болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар ажахынуудай дунда 1968 оной түрүүшын хахад жэл соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, иигэжэ ТОГТООНО:

Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 127, һү—105, үндэгэ—154, нооһо —151 процент дүүргэһэн Яруунын аймагта КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шан барюулха.

Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 161, һү—116, үндэгэ—102, нооһо—147 процент дүүргэһэн Улаан-Үдын аймагта хоёрдохи 300 түхэриг мүнгэн шан барюулха.

Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 161, һү—125, үндэгэ—102 процент дүүргэһэн Түнхэнэй аймагта гурбадахи 200 түхэриг мүнгэн шан барюулха.

Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар амжалта туйлаһан Кабанскын, Загарайн, Баунтын, Захааминай аймагуудай ажахынуудые тэмдэглэхэ.

Түрүүшын 60 га

ХЭЖЭНГЭ. (**Телефоноор абтаба**). Бахлайтын отделениинхид Хэжэнгынгээ совхоз дотор эгээл түрүүлэн үбһэ хуряалгадаа оробо. Эндэхи 1620 гектар сабшалан дээрэһээ 11 мянган центнер үбһэ ногоон хуряагдахаар хараалагданхай.

Мүнөө отделениин морин косилкашад Цыдып Дагбаев Анатолий Дугаров хоёр хамтадаа 60 гектарта ногоо унагаагаад байнхай. Гадна гар хажууршад яһала амжалтатайгаар ногоо сабшана. Тэдэнэй дундаһаа Павел Нагаслаев шалгарна.

Отделениинхид мүнөө зун үбһэ ногоогоо һайн шанартайгаар хуряаха гэжэ шиидэнхэй.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ЖЭМЭСЭЙ КОНСЕРВЭ

Кабанскын үрэ жэмэс болбосоруулгын завод энэ хахад жэлые нилээд амжалтатайгаар дүүргэбэ. Гарһан продукцинь бүхы дээрээ 239 мянган түхэригтэ хүрөө. Тэрэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 20 мянган түхэригөөр дээшэ болоно. Завод гансахан июнь һарада түсэбһөө гадуур 200 мянган түхэригэй продукци үгэһэн байна.

Тус завод 1968 оной эхинһээ хойшо 785 мянган баанха жэмэсэй консервэ, 11,1 дектолитр һэрюун умда болбосоруулан гаргаа.

Ю. БАЛДУЕВ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ АЯНШАЛГА

...ин Республикын Президент доктор Закир Хусейн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын ...ар Советскэ Союзда ерээд, ...ой июлиин 8-һаа 18 хүрэтэр ...ёһоор айлшална.

...-индиин хамтын коммюнике иигэжэ дурдагдан тэмдэглэнэ: Индиин Президент, тэрэнтэй хамта ерэлсэһэн хүнүүд ...э байха үедөө совет үргэн ...ын түлөөлэгшэдтэй уулзалдахэ арга боломжотой ...эдэние хаа хаанагүй ...рхэнһөө, баяртай хүндэ...эр угтаа, энэнь Индиин арад ...совет арадай ехээр хүн... хани ёһоор хандадаг бай... ...одото бэелэл мүн гэжэ ... айлшад ханангяар тэмдэг...

...ин Президент СССР-эй ...но Соведэй Түрүүлэгшэ Подгорнытой, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ...осыгинтай хани ёһоной ...өөнүүдые хэһэн байна. ...үрхэнэй, хани халуун орш...далда үнгэрһэн эдэ хөө...үүдэй үедэ уласхоорондын ...эй байдалда хабаатай тон ...асуудалнууд, мүн совет... харилсаанай, тэрэниие саашадань хүгжөөлгын ба үргэдхэлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Зүүн-Урда Азида үлэмжэ түгшүүрилтэй байдал тохёолдоод, сэрэгэй ехэ хёмороо үүдхэжэ магад болоод байһантайнь дашарамдан, бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба аюулгүй байдал сахилгын, батадхалгын асуудал онсо шухала удха шанартай болонхой гэжэ хоёр тала тэмдэглэбэ. Вьетнамай асуудалые шиидхэхын тула ДРВ-гэй газар дайдые бомбодолгоёо үгэ дуугүйгөөр, бүрин болюулха, өөһэдынгөө хуби заяае гадаадын ямаршье хамааралгагүйгөөр, 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые дүүргэлгын үндэһөөр шиидхэхэ вьетнам арадай эрхыень мэдэрхэ шухала байна гэжэ хоёр талынхид дахинаа дабтан мэдүүлбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэй байдал зүбшэн хэлсээд, Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэриие бүрин дүүргэхэ, 1967 оной июниин 5-най урда тээ эзэлжэ байһан газартань Израилиин сэрэгүүдые дары бусаан абаашаха тон шухала гэжэ хоёр тала онсолон тэмдэглэбэ.

Советскэ Союзай, Индиин хараа бодолнууд мүнөөнэй уласхоорондын байдалай хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар тудалдадаггүй, али дүтэрхы байһые хоёр тала лаблан элирхэйлбэ.

Амгалан тайбан ажаһуухые хүсэдэг бүхы хүнүүдэй нэгэдэл болон эмхидэлһээнь арадуудай хуби заяан ба аюулгүй байдал хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр мүнөө дулдыдаха байна гэжэ хоёр тала зүблэрбэ гээд коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ. Бүлэглэлдэ ородоггүй оронууд энэ харилсаанда шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Инди амгалан ёһоор оршон байлгын, элдэб бүлэглэлдэ орохогүй политика сэхэ шууд баримталан бэелүүлжэ, уласхоорондын арсалдаатай асуудалнуудые амгалан ёһоор шиидхэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна гэжэ совет тала ханангяар тэмдэглэбэ.

Хөөрэлдөөнүүдэйнгээ үедэ индиин-пакистанай харилсаан тушаа һанал бодолоо зүбшэлөө. Инди ба Пакистан Ташкентын декларациин заабаринуудые хүтэлбэри болгон, арсалдаатай асуудалнуудые удаа дараалан шиидхэхэ, эдэнэй хоорондо хүршэ ёһоной харилсаа тогтоохын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргажа үргэлжэлхэ гэһэн найдабари хэлэгдээ.

Адли тэгшэ эрхэтэй, бэе бэеэ хүндэлдэг, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсадаггүй байһанай үндэһөөр, Советскэ Союз Инди хоёрой хоорондын хани барисаанай саг үргэлжэ хэлбэришэгүйгөөр хүгжэжэ, алишье таладаа ашагтай туһатай харилсаа холбооной бэелүүлэгдэжэ байһан ушарые хоёр талынхид онсо тэмдэглэбэ.

Хоёр ороной хоорондын хани барисаанай хүгжэлтэ Азиһаа гадна, мүн бүхы дэлхэйн арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай хэрэгтэ зохихо хубитаяа оруулха байха гэжэ Советскэ Союзшье, Индишье этигэнэ гээд коммюнике дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Индиин Президент доктор Закир Хусейн таарамжатай сагтаа Инди айлшалхыень урин уряал СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныдо дамжуулан барюулаа. Энэ уряалынь ханангяар зүбшөөгдэн абтаба.

(ТАСС).

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ЭРДЭМ УХААНАЙ ДҮНГҮҮД БА СААШАНХИ ЗОРИЛГОНУУД

Хүдөө ажахын эрдэм ухаанай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна академиин сессиин ээлжээтэ зүблөөн секцинүүдэй хүдэлмэриин дүүрэһэнэй һүүлээр дахин үргэлжэлөө. ВАСХНИЛ-ай президент П. П. Лобанов түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Эндэ суглараһан эрдэмтэд хүдөө ажахын эрдэм ухаанай шухала шухала асуудалнуудаар ойрын 10—12 жэлэй турша соо шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри хэхэ заабари үгэһэн тогтоол гаргаа.

Тус сесси В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ хүдөө ажахын эрдэм ухаае саашадань хүгжөөн һалбаруулхын түлөө, хүдөө ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ улам дээшэлүүлхын түлөө, эрдэм ухаанай туйлалтанууд ба түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ үрэтэй һайнаар нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень эрдэмтэдые уряалба.

(ТАСС).

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Болгари, Венгри, ГДР, Польшо болон Советскэ Союзай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй үмэнэhөө энэ бэшэгээр Танда ханданабди. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын жама ёhонуудта үндэhэлhэн үнэн сэдьхэлэй, хани барисаанай, манай ниитын хэрэг тухай, социализмын түйлалтануудые, аюулгүй байдалые, арадуудай социалис хани харилсаае батадхаха тухай оролдолго гаргажа байhанай үндэhөөр ингэжэ хандаха баатай болообди.

Танай орон дотор боложо байhан үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтэ манай hанаае ехээр зобооно. Манай бата hанамжаар, танай партида, ЧССР-эй ниитын байгуулалтын үндэhэ hуурида эсэргүү империализмаар дэмжэгдэhэн хархис хүсэнүүдэй добтолго танай оронииe социализмын замhаа гаргаха аюул тохёолдуулна, тиимэhээ бүхы социалис гуримай аша туhада аюул хүргэнэ.

Энэ аюул тухай hэргылэмжые бидэнэр Дрездендэ болоhон уулзалга дээрэ, олон дахин болоhон хоёр талын уулзалгануудай үедэ, тэрэшэлэн hүүлэй үедэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумдэ манай партинуудай эльгээhэн бэшэгүүд дотороо хэлээ hэмди.

Манай оронуудай байдал тухай, тэрэ тоодо Чехословакидахи үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтэ тухай, мэдээсэл болон hанамжануудаа андалдан абалсахын тула энэ оной июлиин 14-дэ хамтын шэнэ уулзалга үнгэрэгхэые бидэнэр КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумдэ hаяхан дурадхаhан байгаабди. Энэ уулзалгада КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй хабаадаагүйнь, ушарhан оршон байдалые хамтаараа, нүхэрэй ёhоор зүбшэн хэлсэхэ арга боломжые хэрэглээгүйнь гэмшэлтэй. Тиимэ дээрэhээ бидэнэр манай хамтын hанамжые үнэн ёhоор, сэхээр энэ бэшэг соогоо найруулха шухала гэжэ мэдэрhэн байнабди. Таанарай зүгhөө бидэниие hайнаар ойлгохые, манай hанал сэдьхэлые зүбөөр сэгнэхые хүсэнэбди.

Танай партиин, танай гүрэнэй имагтал доторой хэрэгүүдтэ хамааралсаха, коммунис партинууд болон социалис оронуудай хоорондохи харилсаануудые, бэеэ даанхай ба тэгшэ эрхэтэй байхын жама ёhонуудые эбдэхэ гэhэн hанаашархалга бидэндэ байгаагүй, үгы.

Алдуу эндүү болон дутагдалнуудые, тэрэ тоодо социалис хуули ёhые эбдэhэн ушарые, заhаха хэрэгтэтнай hаад хэхэ гэhэн үсэгэлдэрэй түлөөлэгшэд бидэнэр бэшэбди.

Бидэнэр Чехословакиин арадай социалис ажахые түсэблэхэ, ударидан хүтэлбэрилхэ арга дүрэдэ, экономикын бүридэлые нарижуулан hайжаруулгада, социалис демократиие хүгжөөлгэдэ зорюулагдаhан танай ажал хэрэгтэ хамааранагүйбди.

Чехословакиин Социалис Республикын бүридэл соо аха дүүгэй хани харилсаанай hайн hайхан үндэhэ hуури дээрэ чехүүд болон словагуудай хоорондохи харилсаануудые гуримшуулха ябадалыетнай бидэнэр амаршалнабди.

Гэхэтэй хамта танай оронииe социализмын замhаа дайсадай хүсэнүүдэй түлхижэ, социалис хани харилсаанhаа Чехословакиие гаргаха аюул тохёолдуулжа байhантай бидэнэр эбсэжэ шадахагүй байнабди. Энэ хадаа гансашье танай хэрэг бэшэ. Энэ хадаа хамжан байлгаар, хани харилсаагаар, хани барисаагаар нэгэдэhэн бүхы коммунис, хүдэлмэришэдэй партинуудай, гүрэнүүдэй хамтын хэрэг мүн. Энэ хадаа өөhэдынгөө бэеэ даанхай байдалые, Европодо эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангахын тула, империалис хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй болон үhөө хяhаа абаха гэдэг хүсэнүүдэй hүйдхэлтэ аашануудай урда дабагдашагүй хаалта тогтоохын тула Варшавын договороор нэгэдэhэн манай оронуудай хэрэг мүн.

Манай оронуудай арадууд түйлай ехэ хохидолдо орожо, гитлеровскэ фашизмые илаад, эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал түйлаад, дэбжэлтын ба социализмын замаар урагшаа дабшаха арга боломжо түйлаа. Социалис дэлхэйн хилэ Европын түбтэ, Эльбэ болон Чумава хадануудта хүрөө. Тиин социализмын эдэ түүхэтэ түйлалтануудта, манай бүхы арадуудай бэеэ даанхай, аюулгүй байдалда аюулай тохёолдохо ушартай бидэнэр хэзээдэшье эбсэхэгүйбди. Социализмын гүрэндэ амгалан гү, али амгалан бэшээр, досоо гү, али газаа талаhаань империализмын зүгhөө нүхэ hүбэ гаргажа, Европодохи хүсэнүүдэй хубааралгые өөрынгөө ашада хубилгаха гэhэн империализмын ябуулгануудтай бидэнэр хэзээдэшье эбсэхэгүйбди.

Манай хани барисаанай түгэс хүсэниинь, бата бэхинь манай аха дүү орон бүхэнэй социалис байгуулалтын дотоодын хүсэнүүдhээ, өөhэдынгөө арадуудай болон гүрэнүүдэй политическэ, ниитын ажабайдалда хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг манай партинуудай марксистско-ленинскэ политикаhаа дулдыдана. Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргые hэндээхэ ябадал социалис демократи болон социалис байгуулалтые усадхаха ябадалда хүргэхэ байна. Тиигэжэ манай хани барисаанай, манай оронуудай хани харилсаанай үндэhэ hуурида аюул тохёолдуулха байна.

Аха дүү партинууд КПЧ-гэй ЦК-гай январиин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ ойлгомжотойгоор хандаа гэжэ танда мэдээжэ. Тиихэдээ танай парти, засаг түрын бүхы хүтэлбэриие гартаа бүхөөр барижа, бүхы үйлэ хэрэгүүдые социализмын аша туhада зорюулха, тэрэниие өөрынгөө зорилгоор хэрэглэхэ арга коммунизмда эсэргүү хархис хүсэнүүдтэ олгуулхагүй гэжэ хараада абтаhан юм. Демократическа централизмын ленинскэ жама ёhонуудые нюдэнэй сэсэгы мэтээр хамгаалха байhандатнай бидэнэр батаар этигэhэн байгаабди. Энэ жама ёhоной алишье талыень: демократи гү, али централизмыешье буруушааха ябадал партиие, тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргые hуладуулгада, партиие барга бүдүүлиг эмхидэ гү, али арсалдаа шашалдаанай клуб болгохо ябадалда заатагүй хүргэхэ юм. Бидэнэр эдэ бүхы асуудалнууд тушаа манай уулзалтанууд дээрэ нэгэнтэ бэшэ хөөрэлдэhэн байгаабди, тиин бүхы аюулнууд тухай мэдэрhэн, тэдээндэ харюу үгэхөөр бүрин шиидэнги байhан тухайгаа найдуулhан байгаат.

Зүгөөр үйлэ хэрэгүүд ондоо hабаар оshоhон байна.

Хархис хүсэнүүд партиин зүгhөө оронoo хүтэлбэрилхэ ябадалай hуладаhаниие хэрэглэжэ, «демократизаци» гэhэн лозунгые мэхэ гохотойгоор хэрэглэжэ, КПЧ-дэ, тэрэнэй үнэн сэхэ, бэеэ үгэнги кадрнуудта эсэргүү hүйдхэлтэ ябуулгануудые hужэрөөгөө. Тиихэдээ партиин хүтэлбэрилхы үүргые усадхаха, социалис байгуулалтые hандаргаха, социализмын бусад оронуудта Чехословакиие эсэргүүсүүлэн табиха эли тодо hэдэлгэ гаргана.

hүүлэй үедэ Национальна фронтhоо гадуур бии болоhон политическэ эмхинүүд, клубууд ёhоороо хархис хүсэнүүдэй штабууд болонхой. Социал-демократууд өөрынгөө парти байгуулха гэжэ нэтэрүүгээр оролдоно, нюуса комитедүүдые эмхидхэнэ. Чехословакидахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе бутарган hалгаахые, буржуазна байгуулалта hэргээн бодхоохын тула ороной хүтэлбэриие буляан абахые hэдэнэ. Социализмда харша, ревизионис хүсэнүүд хэблэл, радио болон телевидениие гартаа абажа, коммунис партида добтолхын тулада, хүдэлмэришэн ангиие, бүхы ажалшадые мэхэлхын тулада, социализмда харша убайгүй шашалдаа дэлгэрүүлхын тулада, ЧССР болон социалис бусад оронуудай хоорондохи хани ёhоной харилсаануудые hэндээн талхалхын тулада тэдэниие хэрэглэнэ. Олониитэдэ мэдээсэл хүргэдэг хэдэ хэдэн органууд хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэдэг гү, али үйлэ хэрэгүүдэй ябасаар hанаагаа зобоhоноо элирхэйлэн хэлэдэг хүнүүд тушаа ухаан бодолой бодото террор саг үргэлжэ хэнэ.

Баруунай, коммунизмда харша хүсэнүүдэй зүгhөө тохёолдоhон аюул болбол гол аюул гээшэ гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүд зааhан байгаа. Тиигээшье hаань, хархисуудай шангадажа байhан добтолго харюу абанагүй. Эгээл тиимэ дээрэhээнь хархис хүсэнүүд бүхы ороной үмэнэ сэхэ үгэ хэлэхэ, «2000 үгэ» гэдэг нэрэтэй политическэ хараа шугамаа хэблэхэ арга олоо юм. Энээн соонь коммунис партида эсэргүү, конституциия ёhоор байгуулагдаhан засагта эсэргүү тэмсэхые сэхэ уряалhан, забастовконууд болон гүрим эбдэлгэдэ уряалhан уряанууд бии. Энэ уряал болбол партида, национальна фронтдо, социалис гүрэндэ ехэ аюул тохёолдуулна, эмхи гуримгүй байдал байгуулха hэдэлгэ мүн. Энэ мэдүүлгэ—удхаараа контрреволюциин эмхидхэлэй политическэ хараа шугам мүн. Социалис байгуулалтые унагааха гэнэгүйбди гэжэ, коммунистнуудгүйгөөр ябуулга хэхэгүйбди гэжэ, социалис оронуудтай хани барисаагаа таhалдуулха хүсэлгүйбди гэжэ тэрэнэй авторнуудай баталан хэлэдэг ушар ханиишье мэхэлхэ ёhогүй. Энэ хадаа хооhон шашалдаан юм. Тэрэнэй үг зорилго гэбэл, контрреволюциин хараа шугамые нюуса бэшээр бэелүүлхэ, партиин, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай hэргылэмжые мэхэлхэ гэhэн ябадал болоно.

КПЧ-гэй онсо яаралтай съездын урда тээхи харюусалгатай үедэ үргэнөөр тараагдажа байhан энэ хараа шугам буруушаагдаагүй байхаhаа гадна, партиин, тэрэнэй хүтэлбэриин зэргэнүүдтэ бодотоор дэмжэгшэдые олоо. Тэдэнэр социализмда харша уряалнуудые дэмжэжэ байха юм.

Социализмда харша, ревизионис хүсэнүүд коммунис партиин бүхы ажал ябуулгануудые муушална, тэрэнэй кадрнуудта эсэргүү хардалга гүрдэлгын ябуулга хэнэ, партида үнэн сэхэ, бэеэ үгэнги коммунистнуудые муушална.

Тиигэжэ социалис орондо огто таарашагүй оршон байдал тохёолдоо.

Имэ оршон байдалда ЧССР-эй гадаадын социалис политикада мүн лэ добтолго хэгдэнэ, социалис оронуудтай байгуулhан союз болон хани барисаандань добтолго хэгдэнэ. Манай оронуудай аюулгүй байдалда харша хараа шугам Баруун Германиин правительствын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ байгаашье hаань, ФРГ тушаа манай хамтын, зүбшөөгдэhэн политикые шэнээр хаража үзэхэ эрилтэ табиха абянууд гарана. ФРГ-гэй засагаархидай, үhөө хяhаа абаха гэгшэдэй зүгhөө гаргагдадаг hаймhархa hэдэлгэнүүд танай ороной хүтэлбэрилхы бүлэг хүнүүдэй зүгhөө дэмжэлгэ абана.

Империалис хүсэнүүдэй түб газарнуудай зүгhөө дэмжэлгэ абажа байhан контрреволюциин хүсэнүүд социалис байгуулалтада үргэн ехэ добтолго дэлгэрүүлээ гээд танай орондо hүүлэй hаранyудай үедэ болоhон үйлэ хэрэгүүдэй бүхы ябаса заажа үгэнэ. Тиихэдээ энэ добтолго партиин, арадай засагай зүгhөө шухала хэрэгтэй эсэргүү ябуулгаар угтагданагүй. Чехословакидахи эдэ үйлэ хэрэгүүдтэ уласхоорондын империалис хархис хүсэнүүдэй түб газарнууд оролсонхой байhаниинь дамжаггүй. Тэдэнэр оршон байдалые шангадуулхын, орёо болгохын тула бүхы хүсөөрөө оролдоно. Тиихэдээ иимэ шэглэлтэй ябуулгада социализмда харша хүсэнүүдые бодхооно. Буржуазин хэблэл ЧССР-тэхи «демократизациие», «либерализациие» hайрхан магталгын далдалга доро аха дүү социалис оронуудта эсэргүү hүйдхэлтэ ябуулга хэнэ. ФРГ-гэй хүтэлбэрилхы бүлэгүүд илангаяа ехэ эдэбхи гаргана. Тэдэнэр социалис оронуудай хоорондо арсалдаа гаргахын тула, ГДР-ые амяарлахын тула, үhөө хяhаа абаха гэhэн hэдэлгээе бэелүүлхын тула Чехословакидахи үйлэ хэрэгүүдые хэрэглэхээе оролдоно.

Нүхэдүүд, энэ аюулые таанар харанагүй гээшэ гүт? Иимэ оршон байдалда эдэбхигүй байжа, социализмын хэрэгтэ, союзнигуудайнгаа уялганuудта үнэн сэхэ байhан тухай гансал декларацияар, үгэ хэлэлгээр хизаарлажа болохо аал? Танай түйлалтануудые контрреволюциин нэгэ нэгээрнь буляан абажа байhаниие, үйлэ хэрэгүүдэй ябасые хинан шалгаха үүргэе партиин гээжэ, коммунизмда харша хүсэнүүдэй добтолгоhоо бүри гэдэргээ бусажа байhыень таанар харанагүй гээшэ гүт?

Советскэ Союзда, социалис бусад оронуудта этигэхэгүй, харша байха hанаа бодол дэлгэрүүлхын тула танай ороной хэблэл, радио, телевидени болбол Варшавын договорой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабуудай hуралсал тушаа хардалга гүрдэлгэ хэнэ бэшэ аал? Сэрэгэй талаар хани харилсаатай байhан гүрэнүүдэй хоорондохи юрын hуралсал— Совет Армиин хэдэхэн частьнуудай хабаадалгатай манай сэрэгүүдэй штабуудай хамтын hуралсал ЧССР-эй бэеэ даанхай байдалые эбдэнэ гэhэн үндэhэ баримтагүй хардалга хэхын тула хэрэглэгдэнэ. Иимэ ушар энэ ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө ами наhаа үгэhэн совет сэрэгшэдэй дурасхаалые нангинаар хүндэлжэ байдаг арадтай Чехословакида болможо байха юумэл. Гэхэ зуура танай ороной баруун хилын хажууда НАТО гэдэг эзэрхэг түримхэй бүлэглэлэй сэрэгэй хүсэнүүд маневрнуудые хэнэ. Тэндэ үhөө хяhаа абаха гэдэг Баруун Германиин арми хабаадана. Энээн тухай нэгэшье үгэ хэлэгдэнэгүй.

Хани бэшэ ёhоной эдэ hүйдхэлтэ ябуулгануудые hужэрөөгшэд чехословак арадай ухаан мэдэрэлые төөрюулхэ, тэрэниие ондоо тээшэнь шэглүүлхэ, Чехословаки болбол имагтал социалис орон байхадаал социалис хани харилсаанай гэшүүн байхадаал, өөрынгөө бэеэ даанхай байдалые хамгаалан тогтоожо шадаха юм гэhэн үнэн зүбые буруутуулха хүсэлтэй. Социалис оронуудhаа, манай арад бүхэнэй бэеэ даанхайгаар, сүлөөтэйгөөр хүгжэхын найдамтай түшэг тулгуури болодог оронуудтай хани барисаатай ба аха дүүгэй харилсаа холбоотой оронуудhаа, ЧССР-эй «бэеэ даанхай байдалые хамгаалха» гэhэн лозунгые мүнөө имагтал социализмын дайсад лэ өөhэдтөө хэрэглэжэ шадаха байна.

Манай hанамжаар, Чехословакидахи социализмын үндэhэ hуурида тохёолдоhон аюул социалис бусад оронуудай ниитын, шухалын шухала аша туhада аюултай оршон байдал тохёолдуулаад байна. Манай оронуудай арадууд иимэ аюулай тохёолдоод байхада хамаагүйгөөр. hанаа амархан хандаа hаамнай, бидэниие хэзээдэшье хүлисэхэгүй.

Эб найрамдал, арадуудай бэеэ даанхай байдал, эрхэ сүлөөгэй социализмын хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ эрилтые хэзээ хэзээнэйхиhээ үлүүгээр табиhан үе сагта бидэнэр ажаhуунабди. Уласхоорондын түгшүүриитэй байдал hуладанагүй. Америкын империализм эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байhан арадуудта эсэргүү хүсэрхэлгын политика ябуулхаhаа, нюуса бэшэ эзэрхэлгын добтолго хэхэhээ арсаагүй. Тэрэ хадаа Вьетнамда гэмтэ муухай дай үргэлжэлүүлhээр, Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлые дэмжэнэ, зүрилдөөнүүдые амгалан ёhоор шиидхэлгэдэ hаад хэнэ. Буу зэбсэг яаралтайгаар гаргаха ябадал зогсоогдоогүй. Неофашизмын хүсэнүүдэй ургажа байhан Германиин Федеративна Республика статус-квода добтолно, хилэнүүдые шэнээр хаража үзэхэ эрилтэ хэнэ. ГДР-ые эзэмдэн абаха, ядерна буу зэбсэгтэй болохо, мүн буу зэбсэг хуряаха тухай дурадхалнуудта эсэргүүсэхэ ябадалнууд hаашье арсаха дурагүй. Олониитые хюдаха түйлай ехэ буу зэбсэгэй нөөсын бии болоод байhан Европодо арадуудай амгалан, аюулгүй байдал нэн түрүүн социалис гүрэнүүдэй хүсөөр, жагсаалаар, эб найрамдалда дуратай политикын ашаар тогтон байна. Социалис оронуудай энэ хүсэнэй, нэгэдэлэй түлөө, эб найрамдалай хуби заяанай түлөө бидэнэр бүгэдөөрэн харюусалгатайбди.

Манай оронууд бэе бэетэйгээ договорнууд болон хэлсээнүүдээр холбоотой юм. Гүрэнүүд болон арадуудай эдэ шухала харилсаанай уялганууд социализмые хамгаалха, социалис оронуудай хамтын аюулгүй байдалые хангаха ниитэ эрмэлзэлгэдэ үндэhэлнэ. Түйлаhан революционно түйлалтануудаа алдахагүйн түлөө түүхын харюусалга манай партинууд болон арадуудта даалгагданхай.

Манай парти бүхэн өөрынгөө хүдэлмэришэн ангиин, өөрынгөө арадай үмэнэ харюусалгатай байхаhаа гадна, мүн уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин үмэнэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй үмэнэ харюусалгатай юм. Тиин энээнhээ уламжалан гараhан уялгануудhаа хадуурха ёhогүй. Тиимэ дээрэhээ бидэнэр социализмын түйлалтануудые, манай аюулгүй байдалые, бүхы социалис хани харилсаанай уласхоорондын түйлалтануудые хамгаалха талаар hанал нэгэдэлтэй, нэгэн хамта байха ёhотойбди.

Тиимэ дээрэhээ Чехословакидахи коммунизмда харша хүсэнүүдтэ эрид сохилто үгэлгэ, социалис байгуулалтые сахин хамгаалхын түлөө эрид шууд тэмсэл—энэ хадаа гансашье танай бэшэ, мүн манайшье зорилго гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Чехословакидахи хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай засагые, социалис түйлалтануудые хамгаалха хэрэг имэ эрилтэ табина гэбэл:

баруунай болон социализмда харша хүсэнүүдтэ эсэргүү, шууд сэхэ, зориг түгэлдэр добтолго хэхэ, социалис гүрэнэй байгуулhан бэеэ хамгаалха бүхы хүсэ зэбсэгүүдые элсүүлхэ;

социализмда эсэргүү бүхы политическэ эмхинүүдэй ажал ябуулгануудые болюулха;

олониитэдэ мэдээсэл хүргэдэг зэбсэгүүдые—хэблэл, радио, телевидениие парти гартаа абажа, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай, социализмын аша туhада хэрэглэхэ;

марксизм-ленинизмын, демократическа централизмын жама ёhонуудые хэлбэришэгүйгөөр сахилгын, дайсанай хүсэнүүдтэ өөрынгөө ажал ябуулгаар туhалдаг хүнүүдтэй тэмсэл хэлгын шууд сэхэ үндэhэ hуури дээрэ партиин өөрынь зэргэнүүдые жагсааха.

Социалис байгуулалтые хамгаалжа шадаха, социализмда харша этэгээдүүдтэ сохилто үгэжэ шадаха хүсэнүүд Чехословакида бии [гэжэ би]дэнэр мэдэнэбди. Хүдэлмэри[шэн ан]ги, ажалша таряашад, түрү[шын интел]лигенци—республикын ал[…] диилэнхи олониинь социал[…] ствын саашанхи хүгжэлтын hаза бүхы юумэ хэхээр бэ[…] Мүнөөдэрэй зорилго гэбэл, […] дэр хүсэнүүдтэ эли тодо ха[…] бүүдые үгэхэ, ажал ябуул[…] ниие жагсааха, Чехословак[…] циализм тогтоон байгуулх[…] жуулхын тула контрреволю[…] сэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ […] эрин хүсые элсүүлхэ ябада[…]

Контрреволюциин аюулай […] доод байхада, коммунис […] уряагаар хүдэлмэришэн ан[…] га хоолой бүрин хүсөөр[…] ёhотой. Хүдэлмэришэн анг[…] таряашадтай суг хамта соц[…] волюциин илан мандахын а[…] эгээл ехэ хүсэлэл оролдо[…] hэн. Социализмын түйла[…] сахин хамгаалга имагтал […] юунhээшье үнэтэй сэнтэй […]

Чехословакиин Коммуни[…] өөрынгөө харюусалгые мэд[…] хис хүсэнүүдэй харгы хаа[…] шухала хэрэгтэй хэмжээнүү[…] ха гэжэ бидэнэр батаар э[…] Энэ тэмсэлдээ аха дүү соц[…] нуудай зүгhөө hаналаа […] байлгала, мүн бүхы хэмж[…] hаламжала найдажа шадаа[…]

Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитед[…] габаряар

Тодор ЖИВКОВ—Болгариин Коммунис партиин […] нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Респу[…] Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ;
Станко ТОДОРОВ—Болгариин Коммунис парти[…] гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь;
Борис ВЕЛЧЕВ—Болгариин Коммунис партиин […] Политбюрогой гэшүүн, секретарь;
Пенчо КУБАДИНСКИЙ—Болгариин Коммунис […] ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Болгариин Арад[…] публикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгш[…] логшо.

Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалис партиин Цен[…] Комитедэй даалгабаряар

Янош КАДАР—Венгриин Хүдэлмэришэнэй с[…] партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь;
Ене ФОК—Венгриин Хүдэлмэришэнэй социал[…] тиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин […] ционно хүдэлмэришэн-таряашанай правительст[…] рүүлэгшэ.

Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин Центральн[…] митедэй даалгабаряар

Вальтер УЛЬБРИХТ—Германиин Нэгэдэмэл с[…] партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Германиин […] кратическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түр[…]
Вилли ШТОФ—Германиин Нэгэдэмэл социалис […] ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Германиин Демо[…] ска Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түр[…]
Герман АКСЕН—Германиин Нэгэдэмэл социал[…] тиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандид[…] ретарь.

Польшын нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин Цен[…] Комитедэй даалгабаряар

Владислав ГОМУЛКА—Польшын хүдэлмэришэ[…] дэмэл партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь;
Мариан СПЫХАЛЬСКИЙ—Польшын хүдэлмэр[…] нэгэдэмэл партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүү[…] шын Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй түр[…]
Юзеф ЦИРАНКЕВИЧ—Польшын хүдэлмэриш[…] гэдэмэл партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, […] шын Арадай Республикын Министрнүүдэй Сов[…] рүүлэгшэ;
Зенон КЛИШКО—Польшын хүдэлмэришэнэй н[…] партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, секрет[…]

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна К[…] даалгабаряар

Л. И. БРЕЖНЕВ—Советскэ Союзай Коммунис […] Центральна Комитедэй генеральна секретарь;
Н. В. ПОДГОРНЫЙ—Советскэ Союзай Комму[…] тиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Совет Социа[…] публиканuудай Союзай Верховно Соведэй През[…] түрүүлэгшэ;
А. Н. КОСЫГИН—Советскэ Союзай Коммунис […] ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Совет Социалис Р[…] кануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй түрүү[…]
П. Е. ШЕЛЕСТ—Советскэ Союзай Коммунис […] ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Комму[…] тиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь;
К. Ф. КАТУШЕВ—Советскэ Союзай Коммунис […] ЦК-гай секретарь.

ВАРШАВА, 1968 оной июлиин 15-най үдэр.

АНХАРАЛ ХАНДУУЛАГДАҺАНАЙ АШААР

Амжалтата ажал хэрэгээрээ суурхадаг Ярууна олон тоото ажалшадай дунда Нарhатын совхозой hаалишадшье оролсоно. Тэдэнэр зунай 4 hара соо үнеэн бүриhөө 1000 литрhээ бага бэшэ hү hааха социалис уялга абаhан Захирайн аймагай Эрхирэгэй совхозой, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой коллективүүдэй эдэбхи үүсхэлые hайшаан дэмжэжэ, зунай бэлшээриин хаhада үнеэн бүриhөө 1000 литр hү hаахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсожо, гүрэндэ hү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин түрүүшын хахадта дүүргээд, түсэбhөө үлүүлэн 1000 центнер hү гүрэндэ тушааха гэhэн зорилго урдаа табяа hэн.

Мүнөө энэ түрүүшын амжалта түйлагдаа. Совхозой hаалишад болон мал адуулагшад июниин 9-дэ хахад жэлэй даабари дүүргээ. Түсэбэй ёhоор 4900 центнер hү худалдахын орондо, 5020 центнер бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаhан байна. Энээниие үнгэрэгшэ жэлэйхитэй жэшэхэдэ 9 процентээр үлүү. Хоёрдохи отделениие абажа харахада, 44 процент ехэ hү тушаатаа.

Эдэ бүхы амжалтанууд бэлэхэнээр түйлагдаа бэшэ, харин жэлэй эхинhээ хойшо совхозой бүхы малшадай эсэшэгүйгөөр оролдоhоной аша үрэ болоно. Үбhэ тэжээлээр дутамаг бэрхэтэй үбэлжэлгын болобошье, гүүртэ, ферма бүхэндэ таряа талха, hолоомо буйлуулха түхеэрэлтэнүүд саг үргэлжэ хүдэлжэ, үдэртөө хэдэн тонно амтата, шэмэ шүүhэ оруулагдаhан тэжээл үнеэдтэ дутамаггүй эдюулэгдээ. Жэлэй эхинhээ хойшо hү абаха хэрэгтэ алишье талаhаа ехэхэн анхарал хандуулагдаhан юм. Тиигэжэ 1-дэхи кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Нарhатын совхоз түрүү hуури эзэлжэ, Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө hэн.

Зунай hайхан сагай ерэжэ, адууhа малай бэлшээриие гаргагдаhан түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, малаа үдэр hүнигүй адуулжа. Үдэртэй гурба удаа hаалга болоо. Үhа, ногоогоор элбэг Үдэ голой эрьеын Борнюгор гэжэ газарта 4 гүүртэ үнеэд зуhана. Соёл культурын талаар hаалишад hайнаар хангагдажа захалаа. Борнюгорто кино харуулха аппаратура абаашагдажа, hаалишад үдэр бүри кино хараха аргатай болоо.

Нүхэр Жамсарановай даадаг Шулуун баазын, Бата-Далай Нимаевай даадаг Улаан-Туяагай фермын коллективүүд илангаяа hайнаар ажаллажа ябана. Шулуун баазын гүүртынхид байгша оной таба hарын дүнгөөр үнеэн бүриhөө 783 килограмм hү, тэрэ тоодо ганса май hара соо үнеэн бүриhөө 170 килограмм hү hаагаа. Тиихэдэ Улаан-Туяагай гүүртын hаалишад үнеэн бүриhөө энэ үедэ 920 кг. тэрэ тоодо май hара соо үнеэн бүриhөө 184 килограмм hү hааhан байна. Тэрэшэлэн Хэрдэндын, Наридхын hаалиин гүүртынхид эдэнэрhээ гээгдэнэгүй.

Июниин 20-ной мэдээгээр тус совхоз гүрэндэ 5650 центнер hү тушаанхай. Хахад жэлэй дүүрэтэр үшөө 550 центнер hүн тушаалдахаар хараалагдана. Тиихэдээ түсэбhөө гадуур 1300 центнер hүн бэлэдхэлэй пунктда абаашагдаха болоно.

Д. ЦЭБЭЭНЭЙ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нарhатынгаа совхоз дотор түрүүлжэ ябаhан Улаан-Туяагай гүүртын бэрхэшүүл (зүүн гарhaa): hаалишад h.-Ж. Гончикова, Ц.-Д. Батуева, Д. Цыбенова, Д-Х. Доржиева, мал адуулагша Д. Намсараев, гүүртые даагша Б.-Д. Нимаев.

Ц-Д. ДЫМБРЫЛОВЭЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН УРГАСА

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз ажахынгаа гол үйлэдбэри болохо загаhа барилгаhаа гадна энэ жэл теплицэдэ овощ ургуулха хамhабариин ажахы эмхидхэхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Тиихэдэ нэмэлтэ олзо орохо болоно. Энэ асуудал колхозой правлениин заседани дээрэ харагдажа, тодорхой хэмжээ ябуулга зохёогдоhон юм. Тэндэ овощ ургуулха теплицэ бариха гэжэ шиидэгдэhэн байна.

«Улаан Оронго» колхозой теплицын парниково ажахытай танилсахын тулада хэдэн хүн февраль hарада тиишэ эльгээгдэhэн юм. Тэдэнэр теплицын барилгатай танилсаа. Тэндэhээ бусажа ерэhэнэйнгээ hүүлээр «Улаан Оронго» колхозой теплицын түхэлтэй барилга хэжэ эхилhэн байгаа. Хамта дээрэ 1050 дүрбэлжэн метр талмайтай 3 теп[лицэ ба]ригдаба. Тэдэ тепли[цэ] ашаглалгада оруулаад, [...] hарада тэндээ үгэрсэ, [...] болон бусад овощ hуул[...] Мүн туршалгынгаа уча[...] рэ овощ таряа. Колхозо[й ...]бариин энэ ажалые ово[...]лагша агроном А. А. П[...] хүтэлбэрилнэ.

Түрүүшын жэлэй ур[гаса ...] хознигуудые баярлуулба. 10-hаа овощой ургаса [...]жа, 2 тонно үгэрсэ, 7[...] грамм редис абтаа. Кол[...]нээ Улаан-Үдын рынок[...] Каменск абаашажа [...] Мүн сельподоо тушаага[...]

Энэ hалбари дээрэ [...] эхэнэрнүүд ехэ hайнаар [...]нэ. Овощ хуряалга ү[...] байна.

А. БУСУРМ[…]

АМЖАЛТА ХҮСЭБЭ

Закаменск городой соёлой байшанда 14-дэхи ГПТУ дүүргэгшэдэй баярта зорюулагдаhан суглаан болобо. Тэрэниие 57 залуушуул дүүргээ. Тэдэнэр шулуушад, штукатурщигууд, электрослесарьнууд болохо залуу хүдэлмэришэд юм.

Тэндэ ажалай резервэнүүдэй республиканска управлениин начальник нүхэр Томин, ажалшадай депутадуудай Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Федотов болон бусад үгэ хэлэжэ, залуу [...]тэдэй саашанхи ажал х[...]дэ, ажабайдалдань амж[...]сэбэд. hургуули дүүргэ[...]расхаалай бэлэг, аттести[...]лагдаа.

Суглаанай hүүлээр [...] Үдын ажалай резервэнү[...]гуулинуудта hурагшадай [...]лиин хүсөөр концерт ха[...]hан байна.

А. Б[…]

МИНИСТР АМАРШАЛБА

Улаан-Үдэhөө баруун зүг тээшэ шэглэhэн түмэр замай дэргэдэ Сэлэнгэ гэжэ багахан станци бии юм. Олон жэлдэ стрелочнигээр хүдэлhэн Анна Ефимовна Гаськова ажалдаа ерэжэ, автомат болон приборнуудые hайн шалгажа үзэhэнэй удаа халаанаа даажа абаба.

— Хамаг юумэн байрадаа ха юм. hайн гээшэ,—гэжэ тэрэ дотороо баясана. Хэдэн олон жэлдэ hайнаар ажаллажа, хүндэлэлэй олон грамотада, үнэтэй бэлэгүүдтэ хүртэhэн юм. Нүхэдэйнгөөшье дунда хүндэтэй болоhон.

Нэерэн түерэн, уухилhаар ерэhэн поездые Анна Ефимовна угтан гараба.

Эндэ поезднууд зогсодоггүй. Энээгүүр миин лэ hэбшээ татаад үнгэрдэг. Тиигэбэшье бүхы вагонуудые hайнаар хаража, түмэр замда аюулгүй байдалые хүсэдөөр хангаха гэhэн харюусалгатай асуудал түмэр замай хүдэлмэришэдэй урда табяатай. Шангаар хуугайлhаар мантан локомотив дүтэлжэ ябана. Анна Ефимовна баhал тэрэниие угтан гараба. Тэрэ гэнтэ зог татан зогсобо.

— Тэрэ юун гээшэб? Вагон дээрэhээ нэгэ юумэн hанжашанхай. Ямар юумэн болохонь хаб,—гэжэ тухайлхадань, нюрганайнь гол руу хүйтэ дааба. Тэрэ удаан шэбшэнгүй хоер гараа үргэжэ, нэерэн түерhэн локомотивай урдаhаа гүйбэ. Холоhоо тэрэниие ажаглаhан машинистнүүд урагшаа шармайн гүйжэ ябаhан поездые байлгаба.

Гүйжэ амидашаhан Анна Ефимовна гараараа вагон тээшэ заажа, тон аалиханаар:

— Аюул!—гэжэ үгэ алдаба. Вагонуудта ашагдаhан машинануудай нэгэниинь доошоо hанжашанхай байба.

Машинистнүүд болон түмэр замай хүдэлмэришэдэй гүйлдэжэ ерэхэдэ, автомашинын кабина соо дунда зэргын наhанай хүн hанаа амархан унтажа хэбтэбэ. Тэрэ hогтуугаар вагон дээрэ гаража, машиные байраhаань хүдэлгэжэр хиhэн байгаа бшуу.

Тиигэжэ Анна Ефимовна нарин нягтаар ажалдаа хандажа, хамаг юумэ анхаралтайгаар хаража, ходоодоо hэргэг ябадаг дээрэhээ поездые аюулhаа абар[...]

Уданшьегүй СССР-э[й ...]рилсаанай министр нүх[эр] Анна Ефимовна Гаськова[...]наар амаршалан, телег[рамма] гээбэ. Тиигэжэ юрын [...]шэ эхэнэрэй үбсүүн д[...]дэтэ железнодорожник» [...]дэг яларба. Анна Еф[имовна ...]хяад түмэр замай дэрг[...]жо, поезднуудые угта[...]

М. СОЛОМ[…]

АЙЛ БҮХЭНДЭ ХАМААТАЙ ҮҮСХЭЛ

Оронгын улад зон болбосон ажаһуудалай түлөө мүрысөө эхилбэ

Улаан-Үдын аймагай Оронгын сомоной Соведэй ээлжээтэ сесси дээрэ ажалшадай болбосон һайнаар ажаһууха тушаа хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа. Тус асуудалаар сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр М. Д. Цыреновэй хэһэн элидхэлые депутадууд зүбшэн хэлсээд, тусхай тогтоол гаргаад, болбосон ажаһуудалай түлөө мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ сомонойнгоо бүхы хүн зондо хандаһан бэшэг абаа.

«Улаан Оронго», «8-е Марта» колхозуудай гэшүүд, Ганзурино станциин түмэр замшад, Сэлэнгын экспедициин геологууд, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Оронгын отделениин механизаторнууд, хүдөөгэй интеллигенци — сомоной бүхы ажалшад, гэр бүлэнэрынь нютагайнгаа дээдэ засагай уряа халуунаар угтан, мүнөө һуурин, тосхон бүхэндэ болбосоноор ажаһууха тушаа зохисотой хэмжээнүүдые хараалжа, тэдэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа эхилээ.

Оронго тосхондо ажаһуугшадай байдалай жэшээ дээрэһээ тус мүрысөөн ямар зорилготой, хайшаа удхатай юм, энэ талаар мүнөө үедэ юунэй хэгдэжэ байһан тухай материал толилбобди.

УРДАНЬ Оронго һуурин ямар байһанаа али тухай ехэ тосхон болооб, хүн зонойнь һуудал байдал танигдашагүйгөөр хубилааб гэжэ энэ түрүүндэ хэдэн үгэ хэлэлтэй ха.

Түрүүшын хамтын ажалай — коммунын тогтолгоноор, дүшөөд жэлэй саада тээ Оронго тосхондо анха түрүүн һуури татагдаһан юм. Урдаай умсын ажалтанай һуужа байһан ...ахануул табан гэрһээ Оронго тосхон тиихэдэ эхи абаһан. Мүнөө эндэ ...00 гаран колхозчигууд, хүдэлмэришэд, алба хаагшадай ууҗам һаруул ...йрын гэрнүүдтэй, хоёр дабхар ...нда һургуулиин байшантай, колхоой хоёр дабхар соёлой ордонтой, «Улаан Оронго» колхозой үйлэдэрлиин, трактор, машинын байрануд, түхеэрэлгэнүүдтэй, геологическа экспедициин, «Сельхозтехникын» мастерской, склад, конторо, ...вово, магазинуудтай ехэхэн түб ...урин болонхой. Оронгодо ажаһуу... улад зонойнь болбосорол, гэгээ... жэшээлэшэгүйгөөр хүгжөө.

Засаг түрынтөө анхарал оролдолоор хүн зоной ажаһуудал улам баян ...далтай, болбосон түхэлтэй боложо ...на. Айл бүхэнэй гэртэ мүнөө үе...гай мебель, радио, электрын гал, ...ета, журнал, ном. Олонхи айлайхи ...алай машинатай, телевизортэй, ...отой. Колхозчигой гэртэ холо...ьнигай тодхоотой, газаань автошинын гү, али үгышье һаа мото...лын һойгоотой байхада гайхал...и болонхой.

Энэ бүгэдэ хадаа колхозчигуудай, ...өөгэй зоной городойхидһоо дута...гүй болбосон дэлгэр ажаһуудал...й, шанга шадалтай боложо байһа...ие гэршэлнэ.

БАЯН байдалтай болохо тумаа хүн зон болбосон һайнаар ажа...уухые оролдоно, оролдохошье зэр...ой. Тиин энэ талаар нарибшалан ...хада, өөһэдтөө бии байһан арга ...оожоё ушөөл дутууса хэрэглэнэ... гэжэ сомоной Соведэй депутадууд ...о тэмдэглээд, айл зондо хандаһан ...далга соогоо ямар асуудалнуудта ...арал хандуулбал шухалаб гэжэ ...хойлһон байна.

Депутадуудай нээмэл бэшэг соо ...жэ уншанабди.

Болбосон ажаһуудалай түлөө айлнууд хоорондын мүрысөө дэлгэрүүлхые уряалан, Соведэй сесси сомонойнгоо бүхы эрхэтэдтэ хандажа, мүрысөөнэй иимэ ёһо гурим һайшааҗ дурадхана.

Мүрысөөндэ хабаадагшад гэр бууса шадараа болбосон түхэлтэй болгохо: үйлсэ талынгаа хана хашаа сэхэлхэ; нягта сэбэрээр баряха; гэр тушаагаа айл бүхэн палисадник хорёолжо, үзэсхэлэн гоё набша сэсэгтэй, жэмэстэй ургамал тариха; гэрэйнгээ хорёо соо жэмэстэ модо һуулгаха, газаагаа ходоодоо ариг сэбэр, хаядаһа цеаадаһаа, батаганаа хорхойн орохогүй бүтүү байха санаузелтай болохо.

Айлай гэр газааһаа, досооһоошье үзэмжэтэй зохидоор харагдажа, квартира соо ходоодоо арюун сэбэр, хэрэгтэй мебель, радио, номой библиотечкэ байха зэргэтэй.

* * *

Айл бүлын гэшүүд хоорондоо эбтэй эетэй ажаһууха, гэртээ, олоной газарта журамтайгаар, зохидоор бэеэ абажа ябадаг, эрдэм һуралсалаа дээшэлүүлдэг, газетэ, журналнуудые захижа уншадаг, концерт, кино харадаг, лекци шагнадаг байха ёһотой.

СОМОНОЙ айл бүлэнэрэй дунда болбосон ажаһуудалай талаар мүрысөө дэлгэрүүлхын тулада нэн түрүүн тэрэнэй зорилго, гурим тухай хүн зондо үргэнөөр тунхаглаха, ойлгуулха, өөһэдынь һанамжа дуралхалнуудые мэдэжэ абаха шухала байгаа.

Сессиин һүүлээр һунгагшадтаяа уулзажа, Соведэйнгээ тогтоол шиидхэбэри тухай хөөрэдэг заншалаараа депутадууд һунгуулиинтаа округуудта ошожо, болбосон ажаһуудалай түлөө мүрысөө эмхидхэхэ тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаа. Тиихэдээ һунгагшадайнгаа гэр гэртэнь ябахаһаа эхилээд, дүтэ дүтын бүлэг айлнуудые, нэгэ үйлсын зониие суглуулжа, депутадууд Соведэйнгээ хандалга-бэшэгтэй зониие танилсуулаа, мүрысөөндэ ороһон айл бүлэнэрые бүридхэлдэ абаа.

Хүн бүхэндэ, айл бүридэ тон дүтэ һанагдаха һонирхолтой энэ мүрысөөндэ орохо дурагүйшүүл дайралдаагүй. Гэр байрадаа зосоо газаагүй нягта сэбэрээр байхаһаа абан, мүнөөнэй байдалай эрилтэдэ хүрэмөөр ажаһууха, болбосон ажаһуудалай түлөө мүрысөөндэ хабаадаха — нангин уялгамнай гэжэ хүнүүд сомонойнгоо Соведэй үүсхэлые халуунаар дэмжээ. Энэньшье ойлгосотой. Үнэндөө хадаа энэ мүрысөөн ганса гэр һуудалай талые хараһан бэшэ, харин социальна, политическэ ехэ удха шанартай хүдэлөөн болоно.

Хүн, айл бүхэндэ хамаатай энэ хүдэлөөниие зохид соонь, үлэмжэ суу шууяагүйгөөр аад, даамгайгаар, уг зорилгыень бодото байдал дээрэ бэелүүлхээр ябуулха шухала гэжэ сомоной Соведэй сесси дээрэшье, үргэниитэ ажалшадай уулзалга, суглаанууд дээрэшье онсо хэлэгдэһэн байна. Мүрысөөндэ оролсохо гурим, дүн гаргаха дүримшье энэ ажаглалтада хараадуулагдан табигдаһан байна.

Болбосон ажаһуудалай түлөө мүрысөөндэ хабаадаха ябадал сомоной айл бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг гэжэ сэгнэгдэнэ. Гурба һара болоод лэ бүхы айл бүлэнүүдэй хэниинь ямар зэргээр дээрэ дурдагдаһан мүрысөөнэй эрилтэ дүүргэжэ байнаб гэжэ мүрысөөнэй дүн гаргагдахаар хараалагдана.

Тосхон, һуурин бүхэнэй ажалшадай этигэмжэтэдһээ бүридэһэн комисси болбосон ажаһуудалай түлөө дэлгэрһэн айлнууд хоорондын мүрысөөнэй дүн согсолжо байха юм. Тиимэ комиссинууд һуурин тосхон бүхэнэй ажаһуугшадай хамтын суглаан (сход) дээрэ һунгагдаа.

Мүрысөөндэ шалгарба гэжэ тодорһон айлай гэрэйнь үйлсэ талада «энэ айлайхи болбосон ажаһуудалай түлөө мүрысөөндэ эрхимлээ» гэһэн гаршагтай дамжуулгын самбар хадагдаха юм. Тус айлай бүхы гэр бүлынхидые фото-зурагта буулгаад, соёлой ордон, клуб соо Хүндэлэлэй самбарта гаргаха.

Гурба һара болоод мүрысөөнэй дүн дахин согсолходо, болбосон ажаһуудалаараа урдань шалгарһан айлайхиие ахиһан бүлын тодороо һаа, үнөөхи самбар эрхим жэшээ харуулһан шэнэ айлда дамжуулан үгтэдэг байха. Дамжуулгын самбартай айлай зүгһөө олониитын гурим хазагайруулһан гү даа, али гэр байдалдаа аягүй зан гаргаһан баримтын ушарбал, мүрысөөнэй дүн согсолхоһоо урид дамжуулгын самбар хуряагдажа болохо юм.

Болбосон ажаһуудалай түлөө мүрысөөндэ шалгарһан айлай гэртэнь гансал дамжуулгын самбар хадагдаад үнгэршэхэгүй, харин тэрэ айлай жэшээе бусад айлнуудта халан абхуулхын тулада зохисотой эмхидхэлэй хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Тусхайлан хэлэхэдэ, эрхимлэһэн айлайда тосхоной гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые урижа, һуудал байдалынь харуулдаг, хөөрэлдүүлдэг байхаар һанаашалагдана. Тобшоор хэлэхэдэ, мүрысөөе улад зондо ашатуһатайгаар эмхидхэхын тулада сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй, депутадуудай, нютагай партийна, комсомольско организацинуудай болоод бусад олониитэ эмхинүүдэй зүгһөө зохихо хэмжээ ябуулганууд абтажа байнхай.

МҮРЫСӨӨ һайнаар ябуулха талада мүн нютагай ажахынуудай зүгһөө хамһабари, дэмжэлгэ хэрэгтэй байгаа. Энэ талаһаа абажа харахада, «Улаан Оронго» колхоз, «Сельхозтехникын» отделени, геологуудай экспедици яһала оролдолго гаргана. Тосхоной ажаһуугшадай газаагаа палисадник бариха, хашаа хорёогоо һэргээхэ, шэнэлхэ ябадалдань барилгын модоор хангаха уялга тэдэнэр өөһэд дээрээ абаад, хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилэнхэй. Хүнүүдэй үмсэдөө гэр бариходань ажахынууд тодорхой туһаламжа үзүүлнэ. «Улаан Оронго» колхозой 10-аад гэшүүд мүнөө үедэ шэнэ гэр бодхожо байна. Тиихэдээ гэрэй уужам салуугаар, үзэмжэтэй гоёор барихые оролдоно. Жэшээнь, механизатор Бадма Тулбреев шлак-бетоноор 7x8 метр хэмжүүртэй гэр барижа эхилээ. Тэрэнь халуун уһаар дулаасуулагдадаг байха. Гэр бүлөөрөө хонишон Бимбаев Жэмбэтэн, тракторист Бато-Цырен Норбоев болон бусад мүн лэ мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмөөр гоё байшангуудые баринад.

Оронгын сомоной һуурин, тосхонуудта мүнөө үргэнөөр дэлгэржэ байһан айл хоорондын энэ мүрысөөнэй эсэстээ ашаа үрэ ехэтэй байхань, улад зоной ажаһуудалые улам болбосон болгохо нүхэсэл болохонь лабтай.

Ц. ДУГАРОВ.

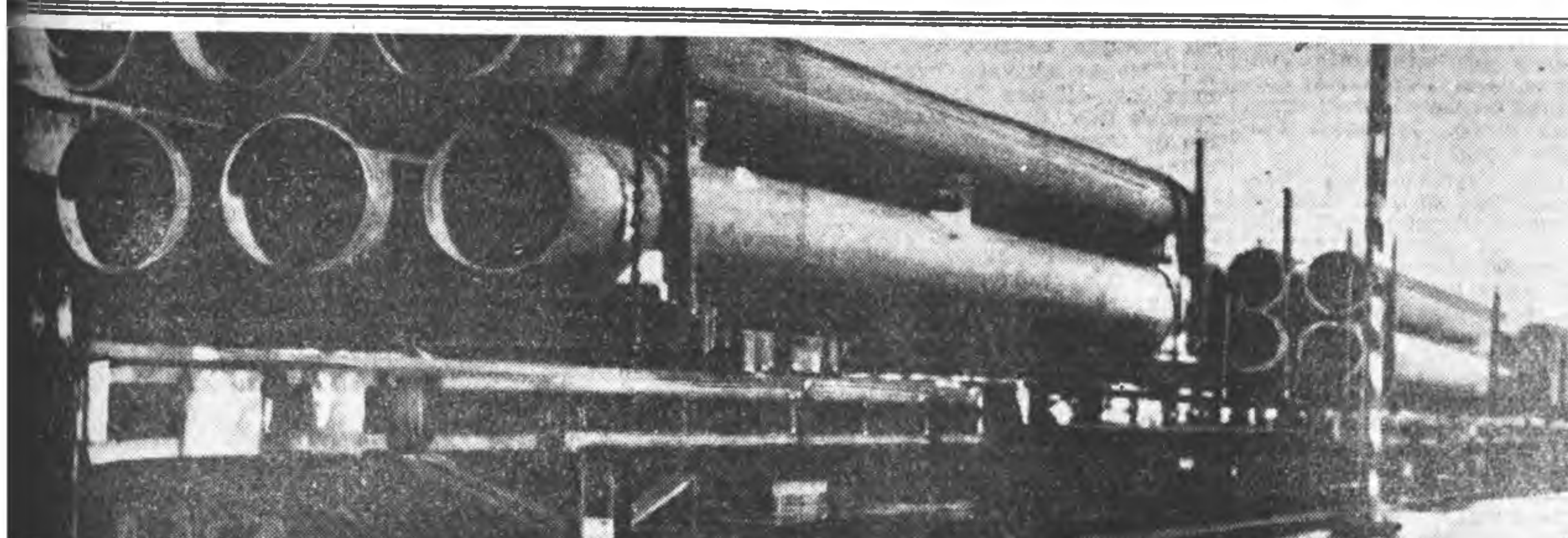

ССР-эй захилаар Чехословакиин металлургическа завод түмэр хоолойнуудые бэлэдхэһэн байгаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзда ...ызгдэхэ түмэр хоолойнууд.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

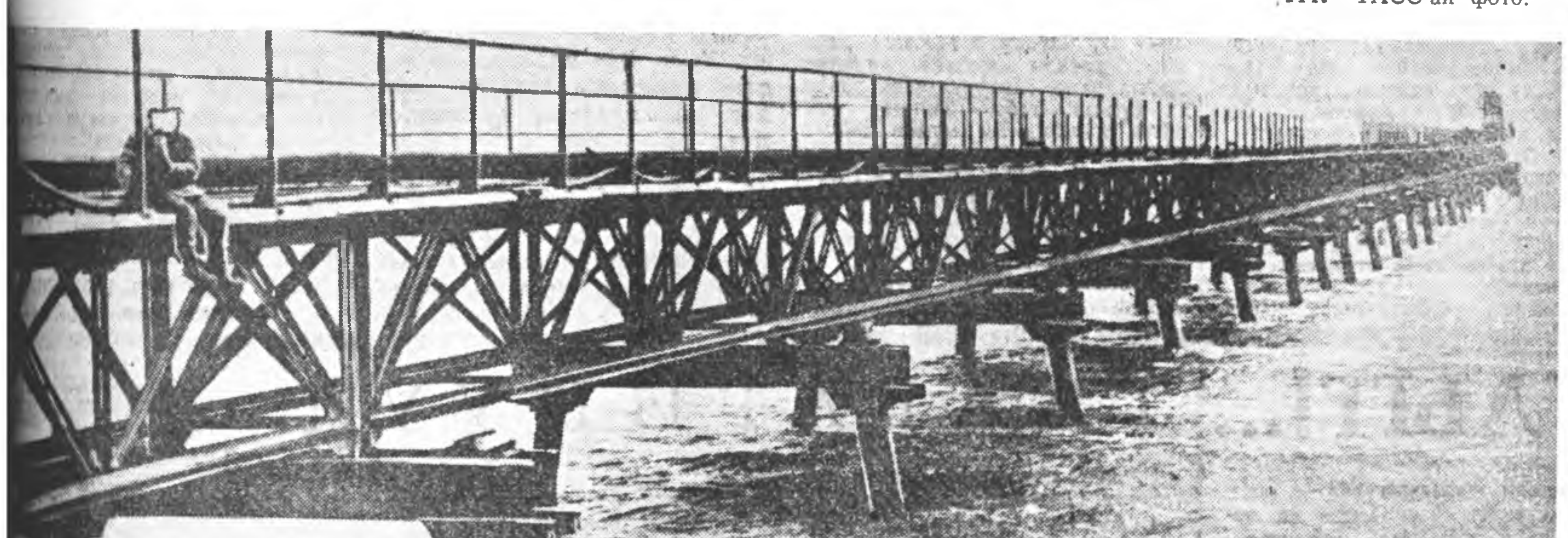

Болгариин Арадай Республика. Далайн оёорһоо нефть абахаар түхеэрэгдэһэн хүүргые совет болон болгар мэргэжэлтэд хабсаргажа ...ргэбэ.

БТА—ТАСС-ай фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

Араб партизануудай ябуулганууд

БЕЙРУТ, июлиин 18. (ТАСС). Израилиин эзэмдэһэн газар нютагуудта ябуулгануудаа хэжэ байһан араб партизанууд июль һарын түрүүшын хахад соо долоо дахин зэбсэгтэ добтолго хэжэ, Израилиин 103 солдадууд, офицернүүдые алаһан, шархатуулһан байгаа.

Мүн тэрэшэлэн Израилиин сэрэгэй техникэ ехээр гэмтээһэн, тэрэ тоодо 12 хуягта транспортёр, бэшэшье сэрэгэй машина, танк, 4 ехэ буу үгы хэһэн байна.

Италиин сенадта

РИМ. (ТАСС). Христиан демократ Дж. Леоне гэгшын толгойлдог Италиин шэнэ правительствын июлиин 18-да сенадта миил бишыха булюу олон дуу абаһанайнь ашаар тэрээндэ этигэл найдабари үзүүлэгдэбэ. Тиихэдээ голосованида хабаадалсаһан 267 хүнһөө правительствада этигэл найдабари үзүүлхын түлөө 138 хүн дуугаа үгэжэ, үлэгшэ 129 хүн буруушааһан байгаа.

Гурбан түбиин һаналаа нэгэдэлгэ

НУАКШОТ. (ТАСС). «Африка түбиие колонизаторнуудһаа бүримүһэн сүлөөлжэ, Азиин болоод Латиин Америкын мүлжэгдэжэ байгаа арадуудтай һаналаа нэгэдэнги байһанаа гэршэлэн харуулха ёһотойбди» гэжэ Мавританиин президент Моктар Ульд Дадда гэгшэ эндэ нээгдэһэн Сенегал мүрэниие зубшаһан гүрэнүүдэй эмхиин Министрнүүдэй Соведэй хоёрдохи сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Израилиин эзэрхэг түримхэй добтолгодо хорлогдоһон араб арадуудтай, мүн өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байгаа вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэнги байһан тухайгаа мэдүүлнэбди гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Тус эмхидэ Мали, Мавритани, Сенегал, Гвиней мэтын гүрэнүүд оролсодог юм.

6-дахи флодто эсэргүүсэһэн жагсаал Стамбулда болобо

СТАМБУЛ. (ТАСС). США-гай 6-дахи флодой корабльнуудай Стамбулда ошоод байһаниие буруушаажа, жагсаал хэгшэдэй болон полициин хоорондо болоһон тулалдаан соогуур 60 хүн шархатаба.

Тус городто: «Американхид тонилогты!», «Маанадта НАТО хэрэггүй!» гэһэн лозунгтойгоор үдэр бүридэ демонстрацинууд болоно. Тиихэдээ город соогуур ябажа байһан американ морягуудые шулуугаар шэдэнэ, тэдээн тээшэ уһа, бэхэ сасажа хаяна.

Үсэгэлдэр Стамбулай университедүүдэй студентнүүдэй болон Америкын морягуудай хоорондо болоһон тулалдаан дээрэһээ нэгэ хэдэн морягууд шархатаһан, нүгөөдүүлыень уһан далай руу абажа хаяһан байгаа.

Стамбулай полициин түлөөлэгшын мүнөөдэр мэдүүлһэнэй ёһоор, Америкын морягуудые город руу табихаяа болинхой.

Социализм аршалха гээшэ ниитын хэрэг

СОФИ, июлиин 18. (ТАСС). Аха дүү партинуудай Варшавада уулзахадаа КПЧ-гэй Центральна Комитедтэ эльгээхээ баталан абаһан бэшэгые Болгариин газетэнүүд эхин нюурнууд дээрээ тунхаглана.

Энэ имагтал шухала документ хадаа эхинһээнь абаад адагтаа хүрэтэрөө Чехословакидахи социализмын хуби заяан тухай, Чехословакиин арад зоной ерээдүйн байдал тухай, мүн Чехословакиин бэеэ даанхай гүрэнтэй байжа, саашадаа зүбөөр хүгжэн дэбжэхэ тухай аха дүүгэй ёһоор үнэн сэдьхэлһээ оролдолгоор нэбтэрэнхэй гэжэ «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Энэ хадаа нэгэ адли уг зорилготойгоор нэгэдэмэл жагсаалда ябажа байһан коммунис партинуудай болоод социалис гүрэнүүдэй интернационализмын ба һаналаа нэгэдэлгын шэнэ гэршэ болоно.

Дайсанай добтолгоһоо, мүн капитализм һэргээн бодхоохо, социалис хани барисааһаа ямар нэгэн орониие таһалан хадууруулха гэһэн контрреволюциин һэдэлгэһээ социализмын хэрэг аршалан абарха гээшэ дайшалхы холбоон боложо нэгэдэһэн бүхы коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай, гүрэнүүдэй хамтын хэрэг болохо юм. Энэмнай Варшавска договор баталжа нэгэдэһэн гүрэнүүдэй нангин уялга болоно. Юундэб гэхэдэ, Европодо аюулгүй амгалан байха, социалис оронуудай бэеэ даанхай байдал хангаха, империализмын болон үһөөрхэгшэдэй хорото түсэбүүдые таһалдуулха гэһэн зорилготой байгаа бшуу.

Болгариин коммунистнууд, манай олониитэ, болгар арад бүгэдөөрөө Чехословакида боложо байһан ушар байдалай хойноһоо тон анхаралтайгаар, һанаагаа зобонгёор ажаглан харана гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Тиихэдээ КПЧ-гэй ЦК-да эльгээһэн бэшэг соо хэлэгдэһэн тобшолол болон сэгнэлтые нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ, Варшавада болоһон уулзалгые амаршалан һайшаана.

Мүн Москвада болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленум тухай газетэнүүд мэдээсэнэ.

БУДАПЕШТ, июлиин 18. (ТАСС). КПЧ-гэй Центральна Комитедтэ эльгээһэн хамтын бэшэг хадаа ехэхэн шухала удхатай политическэ сэгнэлтэ боложо, социалис гүрэнүүдэй нэгэдэлые бүхэлнэ, социализмын илалтануудые аршалхаар эрид шиидэнги байһаниие харуулна, — гэжэ «Мадьяр Немзет» газетэ бэшэнэ.

Дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэнүүдэй урдаһаа империалис хархис хара үзэлтэнэй эсэргүүсэжэ байһан мүнөө сагта Варшавада хамта дээрээ зохёон гаргаһан хараа бодол хадаа социализмын болон коммунизмын хэрэгэй илалтада нилээд туһа хүргэхэ юм гэжэ сохом найданабди гэжэ хэлэгдэнэ.

Мүнөөдэр гараһан Венгриин түбэй газетэнүүд бүхыдөө тус бэшэгые хүсэд дүүрэнээр тунхаглаба.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай информационно мэдээсэл тунхаглаха зуураа, КПСС-эй ЦК-гай Пленум социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай Варшавада болоһон уулзалгын дүнгүүд тухай тогтоол нэгэн һаналтайгаар баталан абаа гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ.

БЕРЛИН, июлиин 18. (ТАСС). «Нойес Дойчланд», «Берлинер Цайтунг» гэжэ газетэнүүд социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй Варшавада уулзахадаа баталан абажа, КПЧ-гэй Центральна Комитедтэ эльгээһэн бэшэгые мүнөөдэр томо томо гаршагтайгаар эхин нюурнууд дээрээ тунхаглаба.

Мүн тиихэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гай Пленум болоһон тухай эдэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Тиихэдээ тус Пленум КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэл зүбшэн хэлсээд, энэ асуудал тушаа нэгэн һаналтайгаар тогтоол баталан абаа гэжэ тэмдэглэһэн байха юм.

ВАРШАВА, июлиин 18. (ТАСС). Мүнөөдэр гараһан Польшын бүхы газетэнүүдэй эхин нюурнууд хадаа табан аха дүү партинуудай Варшавада уулзахадаа баталан абажа, КПЧ-гэй Центральна Комитедтэ эльгээһэн хамтын бэшэгээр нээгдэнэ.

«Глос Працы» гэжэ газетэ «Чехословакида боложо байһан ушар байдал маанадай һанаае ехээр зобооно», — гэһэн гаршагтай юм. «Чехословакидахи социалис байгуулалтын үндэһэ һуурииие эрид шууд аршалан абарха гээшэ гансал таанадай бэшэ, мүн маанадайшье зорилго юм» гэһэн гаршагтайгаар «Жиче Варшавы» газетэ тус бэшэгые тунхаглаба.

Варшавада болоһон уулзалгын дүнгүүдтэ зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Пленум үсэгэлдэр Москвада болобо гэжэ бүхы газетэнүүд мэдээсэнэ.

Национальна суглаанда Кув де Мюрвилиин хэһэн мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Июлиин 17-до премьер-министр Кув де Мюрвиль Франциин правительствын политикын шэглэл тухай Национальна суглаанда заншалта болоһон мэдүүлгэ хэбэ.

Премьер-министрэй мэдүүлгэ хадаа, гол түлэб экономическа болон финансова асуудалнуудта, мүн ойрын сагта правительствын бэелүүлхэ һанаатай байһан шэнэлэлтэдэ зорюулагдаһан байгаа. Мүнгэнэй үнэ уналга, мүн хүдэлмэригүйдэлгэ гэжэ хоёр ехэ аюул гаталхын тулада, правительство ехэхэн хүсэлэл гаргаха ушартай болохонь гэжэ тэрэ хэлээ.

Премьер-министрэй хэлэһээр хадаа, правительство ойрын сагта өөрынгөө гаргашануудые шэнээр хаража үзөөд, бюджедтэ мүнгэ оролгые ехэ болгохо тушаа хэмжээ абаха юм ха. Бүгэдын мэдэһээр, энэ жэлдэ бюджедтэ орохо мүнгэнэй дутуунь 10 гаран миллиард франк болоно.

Правительство хадаа мүнгэн сангай болон экономическа талаар зохихо хуулиин проектнүүдые, тэрэшэлэн гэгээрэлэй талаар шэнэлэлтын проект Национальна суглаанай үзэмжэ дээрэ табиха юм гэжэ Кув де Мюрвиль хэлээ...

ЧЕМПИОНУУД ТОДОРОО

ЛЕНИНАКАН. (ТАСС). Боксоор ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хэдэн үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Илангаяа түгэсхэлэй наада хараха дуратайшүүл Ленинаканай стадиондо олоороо суглараа. Ташкентһээ ерэһэн боксер Владимир Белинский энэ үдэр рингдэ бусадһаа урид гараха байгаа. Тиимэһээ мүрысөөндэ нэгэ час урид ерэбэшье, стадиондо арай шамай ороһон байна. Зүгөөр тэрэнэй чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэнь тиимэшье бэлэн бэшэ байшоо. Юуб гэхэдэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ ерэһэн Волгоградай слесарь Владимир Иванов Белинскитэй наадахадаа, тэрэнээ хоёр удаа нокдаунда оруулжа байгаад шүүжэрхиһэн байна. Мүнөө 32-той болоод ябаһан Иванов ороной түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадалсабашье, эрхим амжалта туйлажа, чемпионой нэрэдэ хүртэбэ ха юм.

Рингдэ хоёрдохи ээлжээндэ гараһан 23 наһатай Леонид Бугаевский (Одессэ) Москва шадарһаа ерэһэн СССР-эй чемпион Николай Новиковые очкогоороо диилээ.

Хүнгэншэг бэетэй боксернуудай дундаһаа Чебоксараһаа ерэһэн 21 наһатай Валерий Соколов баян дүршэлтэй Борис Ниязовые шүүжэ, СССР-эй чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хүнгэхэн бэетэйшүүл сооһоо ороноймнай эрхимэй эрхим боксер гэлсүүлдэг, Токиодо болоһон олимпиин нааданай чемпион Станислав Степашкин хоёр жэлэй туршада рингдэ гараадүй юм. Тиигээшье һаа, баһал Москваһаа ерэһэн ороноймнай чемпион Валерий Плотниковтой туршалсаба. Нааданай гурбадахи раундын эхилээд байхада Степашкин нүхэртөө нидхэеэ хаха сохюулжа, врачнуудай тодоруулһанай ёһоор, саашадаа мүрысэжэ шадахагүй байшоо.

Токиодо болоһон олимпиин нааданай нүгөөдэ чемпион Борис Лагутин (Москва) ороной чемпион гэһэн солоёо тэхэрюулжэ шадаа. Тэрэ Волгоградһаа ерэһэн Валерий Трегубовые шүүһэн байна.

Хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн ехэ мүрысөөн дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хабаадалсаһан 44 боксернуудай 21-ниинь түрүүшынхеэ шанда хүртэлсэһэн, тэдэнэй арба нэгэниинь ехэ нааданда түрүүшынхеэ хабаадалсаһан байба.

Ороной түрүү һууриин түлөө наадажа эрхимлэһэн спортсменүүд гэхэдэ, 48 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэн сооһоо: 1. Владимир Иванов (Волгоград), 2. Владимир Белинский (Ташкент). Эгээл хүнгэн бэетэйшүүл: 1. Леонид Бугаевский (Одессэ). 2. Николай Новиков (Москвагай область). 3. Юрий Лещев (Иваново), Иван Вяльченков (Гродно). Хүнгэншэг бэетэйшүүл: 1. Валерий Соколов (Чебоксара). 2. Борис Ниязов (Ташкент), 3. Виктор Орлов (Москвагай область), Виталий Бендаловский (Киев). Хүнгэхэн бэетэйшүүл: 1. Валерий Плотников (Москва), 2. Станислав Степашкин (Москва), 3. Борис Кошевин (Алма-Ата), Семен Трестин (Одессэ). Хүнгэн шэгнүүртэн: 1. Сергей Ломакин (Москвагай область), 2. Валерий Белоусов (Волгоград), 3. Юрий Селиверстов (Караганда), Владимир Газаров (Баку).

Дундуур бэетэй нэгэдэхи шэгнүүртэн сооһоо: 1. Евгений Фролов (Москва). Гурген Саядян (Ереван), 3. Андрей Долгов (Ленинград), Виктор Граничников (Москва). Дундуур бэетэй хоёрдохи шэгнүүртэнэй дундаһаа: 1. Владимир Мусалимов (Киев). 2. Алексей Привалов (Пермь), 3. Агрис Шоколейс (Ригэ), Владимир Трепша (Даугавпилс). Нэгэдэхи дунда шэгнүүртэн сооһоо: 1. Борис Лагутин (Москва), 2. Валерий Трегубов (Волгоград), 3. Борис Опук (Ленинград), Виктор Агеев (Москвагай область). Хоёрдохи дунда шэгнүүртэнэй дундаһаа: 1. Эдуард Кауфман (Донецк). 2. Алексей Самсонов (Москва). 3. Евгений Шарапов (Тамбов), Николай Рогачев (Москва). Хүндэшэг бэетэйшүүл сооһоо: 1. Дан Поздняк (Вильнюс), 2. Алексей Киселев (Москва), 3. Витаустас Бингялис (Вильнюс), Виктор Минаков (Алма-Ата). Хүндэ бэетэйшүүлэй дундаһаа: 1. Александр Васюшкин (Москвагай область), 2. Ионас Чепулис (Каунас). 3. Камо Сароян (Ереван), Леонид Крюк (Минск).

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА

...ҮҮ АЖАХЫДА — УЛААН ТУГ

«Байкал» племхозой малшад ...н хонишод мяха, һү үйлэдбэ..., гүрэндэ худалдахаар хараа...һан хахад жэлэйнгээ түсэ... үлүүлэн дүүргээ. Хэрбээ энэ ...дыень үнгэрһэн жэлэй энэ ...итэй сасуулбал, мяха үйлэд...гэ 52 процентээр, харин ... 7 процентээр дээшэлһэн ...а юм.

...э ажахын түрүү һаалишад ...Седых, В. Зайцева, А. Рандина, З. Максимова, А. Степанова ...ад үнгэрһэн 6 һарын турша... үнеэн бүриһөө дунда зэргээр ...килограмм һү һаажа, ажа... эрхим амжалта туйлажа ша... Гүрэндэ һү, мяха худалдаха ...д жэлэйнгээ түсэб саг болзортонь дүүргэһэн, мүн аймаг соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илан гараһан «Байкал» племхоздо КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

НАБШАҺАТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭНЭ

«Искра» колхозой малшадай адууһа малдаа хуһанай ногоон набша намаа бэлэдхэхэдэнь Хүйтэйн дунда һургуулиин һурагшад жэл бүри нилээдгүй туһалалсадаг байха юм. Мүнөө жэл тус һургуулиин һурагшад хэдэн бригада болон хубааралд, түрэл колхозойнгоо адууһа малда набшаһата тэжээл бэлэдхэлсэжэ байнхай. һүүлшын мэдээнэй ёһоор, һургуулиин һурагша И. Пальшинагай хүтэлбэрилдэг бригадынхид аяар 300 центнер хуһанай ногоон набша бэлдэжэ, отара, гүүртэнүүдээр зөөжэ үрдиһэн байна. Набшаһата тэжээл бэлэдхэлтэ үргэлжэлһөөр.

ҮҮСХЭЛШЭ ҺААЛИШАДАЙ АМЖАЛТА

Зунай бэлшээриин 4 һарын туршада үнеэн бүриһөө мянган килограммһаа бага бэшэ һү һаажа гүрэндэ тушаахаар республика дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй түрүүшын июнь һара үнгэрбэ. Энэ үнгэрһэн һарын хугасаа соо үүсхэл гаргаһан Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 253 килограмм һү һаажа, урда мэтэ аймаг дотороо түрүү зэргэдэ ябана. Тус ажахын нэгэдэхи һү һаалиин гүүртынхид үнеэн бүриһөө 285 килограмм һү абажа, һү һааха июнь һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Гүүртын түрүү һаалишад Д. Ленхобоева, Н. Базарова, Д. Ринчинова болон П. Жамсаранова гэгшэд дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор колхозойнгоо мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮДТЭ ТҮБХИНӨӨ

Үнгэрһэн хэдэн һарын туршада «Коммунизм» колхозой түб һууринай гол үйлсэнүүдые зубшан аяар 15 шэнэ гэрнүүд жэрылдэн бодхоогдоо. Энэ шэнээр баригдаһан гэрнүүдтэнь байгша оной хабар холын Татарай АССР-һээ нүүжэ ерэһэн айлнууд түбхинэн толлохо байна. Мүн тиихэдэ энэ тосхондо магазин, библиотекэ шэнээр баригдажа байнхай.

СҮҮДХЭДЭ 1200 ГРАММААР...

«Зунай бэлшээриин 100 үдэртэ 100 килограммаар нэмээхэ» гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон «Дружба» колхозой үхэршэд харууһалжа байһан малаа түхэреэн сүүдхын туршада тунга ногоотой, тунгалаг уһата бэлшээридэ бэлшээжэ, шэгнүүрыень нилээдгүй нэмээжэ байнхай. Мал адуулагшад С. Трифоновэй, И. Акинфиевэй болон В. Давыдовай харууһалдаг малнууд үнгэрһэн һарын туршада сүүдхэдөө дунда зэргээр 1160—1200 граммаар шэгнүүрээ нэмээһэн байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:
- Буряад арадай эдеэн.
- **Аман үгын абдарһаа.**
- Будамшууда бэшэг.

Буряад тогоон

САГААН ЭДЕЭНДЭ ДУРАТАЙ ҺАА...

Хүхын дуунай һара. Хүхэ нооной халюуржа, хүнэг һаба соо сагаан эдеэнэй салгидажа эхилһэн саг... Эгээл энэ үедэ ниитын эдеэ хоолой газарнууд, һүнэй заводууд, хүдөөгэй айлнуудшье сагаан эдеэгээр нимэ блюдэнүүдые хэхэ аргатай:

1. **Ээзгэй** (шалхамаг) — ээдэнхэй һү бусалгажа хэдэг.
2. **Ээдэмэг**—гашалгаһан һүн.
3. **Айраг** — бусалһан һүнэй эһээмэл.
4. **Айрһан** (айруул) — хатаамал творог. Үни удаан хадагалжа болоно.
5. **Тараг** — бусалгаһан һүөөр хэдэг «Гэрэй кефир».
6. **Аарса** — айраг бусалгахада үлэдэг.
7. **Үрмэ** — хөөрэһэн һүнэй дээжэ.
8. **Хүшөөһэн үрмэ** — хатааһан үрмэн.
9. **Сүсэгы** — һайхан һүнэй дээгүүрхиие халман абадаг.
10. **Зөөхэй** — һайн һү машиндажа гаргадаг.
11. **Талхатай сүсэгы** — талха шэнгэхэнээр хэжэ бусалгаһан.
12. **Саламаад** — зөөхэйдэ шанаһан талхан.
13. **Сагаан тоһон** — зөөхэй нилүүлжэ абтадаг тоһон.
14. **Шара тоһон** — хайлуулаад хүргэһэн сагаан тоһон.
15. **Һаагдаһаар һүн.**
16. **Нилгэдэһэн** — зөөхэй тоһон болгоходо гарадаг.
17. **Ээрмэг** — архи нэрэхэдэ, тогооной хүбөөдэ гарадаг творогшуу амтан бодос.
18. **Сүбэрэг** — сагаан тоһо шарлуулхада гарадаг.
19. **Хоормог — хурууд** — гэрэй сырок.
20. **Тэбхэр хурууд** — маарли гү, али нимгэн бүд соо шүүгдэдэг. Энээгээрээ хоормог — хуруудһаа илгаатай.
21. **Сагаа** — архи нэрэхэдэ үлэһэн айраг. Тэрээндэ һү хэжэ эдидэг.
22. **Мойһотой гү, али саахартай хурууд.**
23. **Хоормог** — шүүһэтэй сырок. Баһал һү холижо хэрэглэдэг.
24. **Хониной һүнэй үрмэ.**
25. **Архи** — айраг нэрэхэдэ гарадаг архи.
26. **Арза** — дабхар нэрэгдэһэн архи.
27. **Хорзо** — гурба дахин нэрэгдэһэн архи. Сагаан эдеэнэй блюдэнүүд эндэ булта ороогүй байжа болохо. Гэбэшье эдэ туд тудтаа өөрын онсо шанартай, хоолтой, амташье һайнтай байхаһаа гадна, бэеын элүүртэ тон ехээр нүлөөлдэг. Тиимэ тула дурсагдаһан блюдэнүүдые илангаяа сагаан эдеэндэ дуратайшуул заатагүй хэхэ бэзэ.

Н. БОРОНСОЕВА,
Улаан-Үдын «Дружба» кафегэй тогоошон.

МАНАЙ АЙЛШАД

РСФСР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Дмитрий Покрасс нэгэнтэ бэшэ Улаан-Үдын ажалшадтай уулзаһан байгаа. Республикымнай ниислэл хотын ажалшад үнинэй дуушантай уулзаха буридөө тэрэниие ехэтэ һонирхон шагнадаг, хүндэлдэг байха юм. Һаяхан Дмитрий Покрассай хүтэлбэрилдэг Москвагай эстрадна оркестр Улаан-Үдэдэ айлшалаа. Ниислэл хотынхиднай урдынхидаал адли энэ оркестрые хани халуунаар хүлеэн абаһан байна.

«Марш кавалеристов», «Утро красит нежным светом», «Три танкиста» болон бусад Дмитрий Покрассай зохёоһон дуунуудтай уран һайханай хүгжэмэй композици театрай ендэр дээрэһээ тон һонирхолтойгоор зэдэлээ. Покрассай хүгжэмэй шүлэгүүдые тэрэнэй хүбүүн Яков Покрасс уншаһан байна. Оркестрэй солистнар Мариэтта Рафаилова, Юрий Добролюбов гэгшэд уран һайханаар дуулажа, суглараагшадые ехэтэ һонирхуулаа.

Москвагай айлшад Улаан-Үдэдэмнай хоёр дахин концерт үгөө.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Эстрадын оркестр наадажа байна.

2. Дмитрий Покрасс.

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

ХҮСЭТЭЙ «ЭМ»

Би табин тэдытэйб,
Бимба дүшэн тэдытэй.
Анха түрүүн хараһан хүн
Ахаар һанадаг Бимбые.
Энээнэй ушар шалтагаани
Элирүүлжэ үгэһүү таанарта.
Хүнэй бэеые һайжаруулдаг
Хүсэтэй нэгэ «эм» байдаг:
Ябагаар шадаал һаа үргэлжэ
Ябажа байха ёһотой юм.
Тиихэдэ шуһан шэнэрдэг,
Тиигэжэ бэе шангардаг.
Этигээгүй һаа докторһоо
Энэ гэһээр асуугты.
Ажалдаа ошохо, ерэхэдээ,
Аргатайдаа үдэшэндөө
Шанга нягтаар гэшхэлэн,
Шамдууханаар алхалан,
Наада захань үдэрэй
Найман модо ябадагби.
Бимба зүбшэл тоодоггүй,
Бэеэ «зобоохо» дурагүй.
Тиигэжэ бэень бамбайшоо,
Тэнхээ тамирынь һуларшоо,
Зүрхэ муутай, гипертонитай
Зүдэрүү үбгэжөөл болошоо,
Игсуу хүндөөр амилан,
Инсагалжа ябагшал даа.

Р. ЦЫБИКОВ

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА

Хабхар сагые хамга даралсан,
Харатан дайсании хамха
сохилсон,
Октябриин гал соо һэргэн
бодолойш,
Олон яһатанай бүлэдэ оролойш,
Түшэг баян Буряад оромни,
Түрэл һайхан буряад
арадни.
Агуу Ленинэй алтан тугые
Аласай замда үргэжэ ябанаш,
Ашата партиин һургаал
даабарине
Арюун сэхээр дүүргэжэ ябанаш,
Түшэг баян Буряад оромни,
Дүшэн табанай дүүрэн баяры,
Түрэл һайхан буряад
арадни.
Дүрбэн тэгшэ жаргалай дээжы,
Хаража мүнөө баясан байнаш,
Хабатай гоёор дуугаа татанаш.
Түшэг баян Буряад оромни,
Түрэл һайхан буряад
арадни.

Үглөөш бүри үлэмжэ һайхан,
Үнгын һолонго татажа байнал,
Урматай дорюунаар урагшаа
дабшан,
Ууган ехэ найраа хэшэн,
Түшэг баян Буряад оромни
Түрэл һайхан буряад
арадни.

БАЙ БУЛЯАЛДААН

(ОНТОХОН)

Урдын урда сагта Зүүн Баруун Долоон гэжэ хоёр нютагаархин нэжэед баатарнуудтай байбад ха.

Зүүн Долооной баатар Баруун Долооной баатар тухай дуулаад, тэрээнтэй хүсэ шадалаа, эди шэдиеэ туршалсаха зорилготой боро соохор хүлэгөө барижа унаад, аяндаа мордобо гэхэ.

Тэрэ ябажал ябана. Газар, уһанай уташье, холошье гээшэ аргагүй. «Би яабашье Баруун Долооной баатарые диилэхэл хаб»—гэжэ тэрэ хара һанаандаа сэдьхэнэ. Тиигэжэ ябатарнь томо томоор сомогдоһон үбһэн харагдаба. Харан гэһээнь, нэгэ басаган тэдэ сомооцуудые нэжээд лэ асалаад һүрилжэ байба. Зүүн Долооной баатар гайхан, яагаа хүсэтэй басаган гээшэб гэжэ һанаһаар, хажуудань ошожо амаршалан уулзаба.

— Баруун Долооной баатар хаана байдаг бэ? Хэлэжэ хэшээгыт, дүүхэй!—гэжэ тэрэ басаганһаа асууба.

— Би тэрэнэй дүүнь гээшэб. Ахамни мүнөө гэртээ үгы. Агнахаа гарашхай. Абамни гэртээ байха, манайда ошожо байгыт даа,—гэбэ тэрэ басаганиинь.

Басаганай хэлээшээр баатарнай морёо ташуурдан саашалха зуураа: «Дүү басаганайнь эды хүсэтэй байхада, ахань үшөө ямар хүсэтэй байгаа гээшэб!» гэжэ сэдьхэхэ юм. Тиигээдшье сэргэдэнь туласа ерэшэһэнээ мэдэжэ, алтан оройтой агар зандан сэргэдэнь морёо уяха гэхэдээ, мори уядаг хэршэлээдэнь яашье хүрэжэ ядаад, аяар доро уяжархиба. Тиигээд эржэн мүнгэн эрхиитэй, боржон мүнгэн богоһотой алтан ордон үргөөдэнь оробо. Ороходонь баатарай аба гэртээ һууба.

Абатайнь зугаалалдажа байгарнь, газаань юумэн хүндөөр «пэд» гэшэбэ. Газаа гаража харахадань, бүхэли хандагай асаржа хаяһан байба. Сэргэ тээшэ харахадань, хадын зэргэ хара соохор, уулын зэргэ улаан соохор хүлэг алтан оройтой агар зандан сэргынгээ хэршэлээһээ һойгоотой байба ха. Өөрынгөө морине хүлэгтэй зэргэшүүлжэ үзэхэдэнь, боргогорхон боронь эсэшэһэн элжэгэндэл тархяа ганхуулжархёод, хазаарайнгаа амые химэлэн, һажажа харагдаба.

Удаань тэрэ Баруун Долооной баатартай золгожо, хөөрэлдэжэ эхилбэ.

Баруун Долооной баатар зугаалалдажа байхадаа: «Энэ намгай хүсэ шадалаа, эди шэдиеэ туршалсахаяа ерээ юм байна. Муу хүн үгэ дээрэһээ гэдэргэл, тамирынь мэдэгдэшэбэл даа» гэжэ шэбшэхэ юм. Тиигээд тэрэ мэхэтэйшэгээр Зүүн Долооной баатарта хэлэбэ:

— Заа, нүхэр, асарһан ангым үбшэжэ байгыш даа. Бишни сайлаад ерэхэб.

Зүүн Долооной баатар ан үбшэжэ шадахагүй дээрэһээ хандагайнь арһые миил шуу таһа ерижэ эхилбэ.

Тиигэжэ байхадань, үнөөхи уулзаһан басаганиинь ерэжэ:

— Ахамни ан иигэжэ үбшэдэггүй һэн даа. Харабал уурлахадаашье һаатахагүй. Туһалһуу,—гээд, ангай хойто хоёр хүлһөө үргэжэ, сахада үлгэжэрхибэ.

Энэ үедэнь Баруун Долооной баатар гаража ерээд:

— Ээш даа, ангайм арһые муудуулжархёо ха юмта,—гэжэ гэмэрэн, гар хүрэхын тэндэ хандагайн арһые хуур татажархиба.

Һүүлээрнь ангайнгаа мяха шанажа эдеэд байхадаа, Баруун Долооной баатар Зүүн Долооной баатарта хэлэбэ:

— Үглөөдэр баатарнуудай дайлалдадаг газар ошохобди.

Тиигээд тэдэнэр замдаа түхеэржэ эхилбэд.

Баруун Долооной баатар хадынгаа шэнээн хара соохор, боорингоо шэнээн боро соохор хүлэгые барижа, хас мүнгэн хазаараараа хазаарлажа, тоб гэһэн тохомтой тохой мүнгэн эмээлээ эмээллэбэ. Тиигээд мориной түхөөн дүүрэбэ, бэеын түхөөн ерэбэ гэжэ, даржаг-маржаг дэгэлээ үмдэжэ, далан табан тобшоо тобшолбо, далан алда утаһан бүһөө бүһэлжэ, бообор халюун малгайгаа үмдэжэ, номо һаадагаа агсаба. Тиигээд тэрэ Зүүн Долоонойнгоо баатарта хандаба:

— Мүнөө хоюулан һундалдаад ошохобди. Шинии морин эндээ эдеэлжэ байг. Замда ябахадаа нюдөө бү хараарай.

Тэрэнэйнгээ нюдэ бооһонойнгоо удаа хүлэг мориндоо мордожо, Зүүн Долоонойнгоо баатарые хойноо һундалдуулаад, баруунай баруун зүг шэглэн, сиибэлзэгшэ тэнгэриһээ тээ доохонуур ниидэн ябашабад. Ниидэжэ ябахадаа, Зүүн Долооной баатар: «Байз, энэмни яахадаа нюдөө бү хараарай гээ һэм» гэжэ ойндоо этигэл ядан гайхаад, нэгэ нюдөө үлэ мэдэг онгойлгожо, харан гэхэдээ, үрөөһэн нюдэгүй болошобо. Тиибэшье саашаа ниидэжэл ябанад. Тииһээр хүрэхэ газартаа дүтэлбэ хэбэртэй. Баруунай баруун зүг барьяад, доошоо буужал ябанад. Олон үндэр уула хадануудай дунда нэгэ хадын хаяада туласа бууҗа ерэбэд. Буугаад байхадаа Баруун Долооной баатар Зүүн Долооной баатарай нюдэнэй боолто тайлажа:

— Бү хараарай гэһэмни, хаража, үрөөһэн нюдэеэ алдабаш. Дайлалдаха газартаа ошоходоо яаха хүмши!—гэбэ. Тиигээд саашань хэлэбэ:—Би мүнөө дайлалдахаяа ошохомни. Гурбан хоног соо тэхэрихэгүйб. Ерээгүй һаамни, гурбан хоногой үнгэрһэн хойно ши ошоорой. Заа, ши эндээ тэдэ дабирхайтай тогоонуудые бусалгажа байлши.

Тиигэжэ захяад, Баруун Долооной баатар ябашаба.

Зүүн Долооной баатар тэрэниие хүлеэжэ ядаһаар гурбан хоног үнгэргэбэ.

Гурбан хоногой үнгэрхэдэ, Баруун Долооной баатар тэхэрижэ ерэбэ. Ерэхэтэйгээ сасуу тэрэ бусалжа байһан дабирхайгаар бэеынгээ шархануудые шабажа, шабардажа оробо.

Зүүн Долооной баатар гайхашоод харажал һууба.

Баруун Долооной баатар шархануудаа дабирхайгаар шабаха һамбаандаа:

— Ши мүнөө манай дайлалдаһан газарые ошожо хара. Нэгэ баатар баруун гартаа эрдэниеэ адхаад хэбтэхэ. Үхэхэдөө эрдэниеэ гарһаа алдаха. Алдаагүйдэнь бү барьяарай, алдахадань абаад ерээрэй,—гэбэ.

Зүүн Долооной баатар хэлээшээрнь ошобо. Тэрэнэй арай гэжэ урда уулые дабаад, харан гэһээнь, ойн модод орбонгоороо, хадын модод тала болотороо унашаһан байба. Нэгэ баатар хүлөөрөө урда хадые үдьхэлөөд, тархяараа хойто хадые дэрлээд хэбтэбэ. Зүүн Долооной баатар тэрэниие һахижа оробо. Тэрэнь гартахи эрдэниеэ алдаха юм бэшэ. Һахижа һуутараа, Зүүн Долооной баатар Баруун Долооной баатарай захиһан захяае ойндоо оруулжа: «Байз, яахадаа алдаагүй хадань бү дайраарай гээ һэм?» гэжэ гайхаад, хургаараа хэбтэгшэ баатарай гар дайражархиhадань, хурганиинь һалашагүй бүхөөр тэрээндэ няалдашаба. Тиигээд хургаа һалгаажа ядахадаа, тэрэнээ тайраха баатай болобо. Хургаа тайрахадань, нүгөөдэ баатарын эрдэниеэ алдажархиба. Зүүн Долооной баатар тэрэ эрдэниень абаад, гэдэргээ бусаба.

Асарһанаа Баруун Долооной баатарта үгэхэдэнь, тэрэнь эрдэниень хараад:

— Заа, ши нюдэеэ бү хараарай гэһэмни, хаража, үрөөһэн нюдэгүй болоош. Бү барьяарай гэһэмни, нэгэ хургаа алдабаш. Хойшодоо ши бэеэ бэедэ бодожо, бэлшүүрээ дэгэлдэ бодожо бү ябалши. Үшөө хүсэ шадалаа, эди шэдиеэ туршалсаха һанаатай ябахаш. Иигэжэ ябахаа болилши,—гэбэ.

Тиигээд хоюулан мориндоо мордобод.

Баруун Долооной баатар гэртээ ороһоор нөөхи эрдэниеэ эсэгэдээ барюулба. Эсэгэнь тэрэниень абажа: — Зай, хүбүүмни, бэрхэш, һанаһан хэрэгээ, зориһон зо... гоо бүтээжэ, дайсанаа дар... даагаяа һүүлдэжэ ерэбэш,—... хэлээд үбэртэлжэрхибэ.

Зүүн Долоон баатар бу... замдаа мордобо. Нютагаа ерэ... тэрэ Баруун Долооной баата... булигдажа ерэһэн тухайгаа... зондоо дуулгаба. Баатарайнгаа... лигдаһанда нютагаархиниинь... роо бусалжа: «Нэгэ газарта... ларжа, урилдаа барилдаа... гэһэн бэшэг Баруун Долоо... зондо эльгээбэ.

Тиигээд хэлсээтэ газартаа... ларбад. Зүүн Долооной морид... жэ үндэр томо һайхан мо... урилдаанда бэлэдхэгдэһэн ба... баруун долоонойхид жаа... муухан моридые бэлдэһэн ба... Һорёоншье эхилшэбэ. Зүүн... лооноорхин ехэл баһамсар... «Эдэ жаахан муу даагад юу... рүүлхэб даа» гээд зугаалалда... Теэд тэдэ зугаань буруу һүр... бэ. Баруун Долооной жаахан... рид түрүүлжэ, тэдэнэр түрүү... байе абабад. Барилдаагаар... баруун долооноорхин дии... Тиигээд байхада юу хэлтэйб... зүүн долооноорхин һанаа... болоожо, баатараараа, урилда... рилдаагааршье диилдэбэбди... дэн хэрэлдэе, хараалдая гэжэ... руун долооноорхиндо дурадх...

«Тиигээ һаа, таанар эз... даа»,—гэжэ баруун долоон... хин зүбшөөбэ.

Зүүн долооноорхин ан... багтахагүйгөөр хараажа, юрө... хашхаржа эхилбэд.

— Зай, дүүргээ гүт?—... баруун долооноорхин асууба.

— Дүүргээ!—гэжэ сэдь... ханаһан зүүн долооно о р... дарья табилдабад.

— Заа, маниие шагнагты... бэ баруун долооноорхин. — ... олоншье үгөөр таниие хар... гүйбди,—гээд иигэжэ юрөөб...
—Ургаагүй модоной үндэ... эмээл хээрэйт, түрөөгүй ... басагаар һамга хээрэйт!

Тиигэжэ баруун долооно... зүүн долооноорхиние ... юрөөлөөр боожо, бүхы ... эдиһэн юм гэлсэдэг.

В. БАДМАЕВ,
Санагын дунда һургуу...

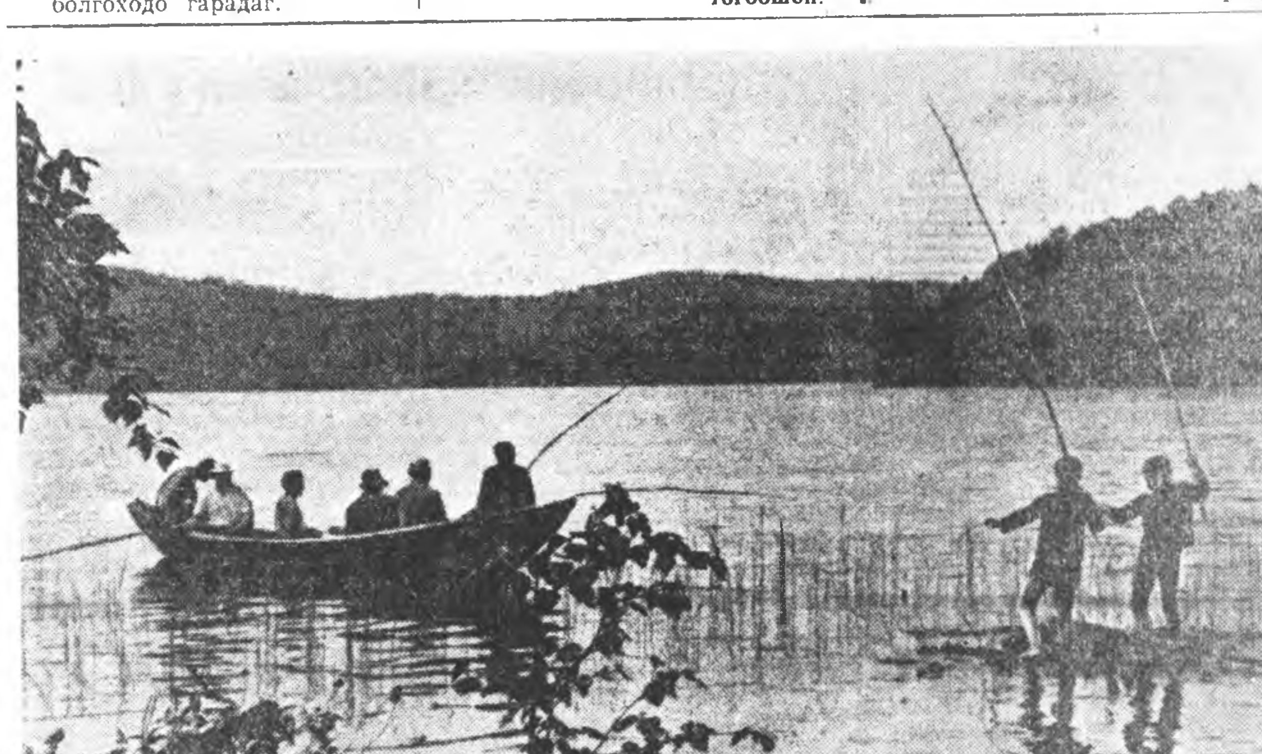

Котокель нуур дээрэ. Загаһашад.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фото.

Будамшуугай почтоһоо

ХЭМЖЭЭ АБХУУЛЫТ!...

Хүндэтэ Будамшуу!

Бидэ, Улаан-Үдэ хотын нэгэ зургаанда хүдэлдэг зон Танда энэ бэшэгээр хандахадаа, доро дурсагдагша зэмэтэ нюурнуудта хэмжээ абхуулыт гэжэ гуйнабди.

Таашье автобусоор ябадаг ёһотойт. Зунай халуун үдэрнүүдтэ машина соо хүлһэ һалһан болохомнай багадаад, хэдэн часаар ангатараа хүлеэдэг болобобди.

Бидэ танай һайнаар ойлгохын тула нэгэ нүхэрэйнгөө тиигэжэ зобоһон тухай хөөрэхэмнай.

— Ута гартай хүнэй һарбайхадаал хүрэхөөр Халзан Хада тэрээ тэндэхэнэ шэнги аад, нэгэ заримдаа хүртэхын аргагүй холо юм байбал!— гэжэ тэрэ нүхэрнай нэгэтэ ажалдаа ерэхэдээ хөөрэбэ.

— Яабаб, автобус ябажа үгөөгүй гү?—гэжэ асуубабди.

— Яһала таабат,—гэжэ нүхэрнай һанаа алдаба.—Таабашье гэжэ даа, Улаан-Үдэ соогуурнай автобусууд ехэ муу ябадаг гэжэ гансал Кононов мэдэдэггүй ёһотой!

— Иихэдээ Алексей Федорович Кононовые хэлэнэгүй бээш? № 1 автобусно паркын машина ашаглалгын таһагые даадаг гү? —гэжэ асуубабди.

— Тэрэл хүйхэр тухайтнай хэлэнэб. Замда гараһан жолоошодойнгоо хойноһоо оройдоо шалгаята хэдэггүй хүн байнал. Аршаан ошохо гэжэ үсэгэлдэр үдэшэ 10-дахи столовын хажуудахи остановкодо үдэшын 6 час болоогүйдэ ошоод байгааб,—гээд нүхэрнай хөөрэбэ.—Теэд автобус ерэжэ үгөөгүй. Ходол хожомдожо ерэдэг аад, мүнөөдэр бүри лажа хиирэз гээшэб гэжэ һанахаар хахад час соо харагдабагүй. Гэнтэ нэгэн харагдаһан аад, хажуугаарнай шууяад лэ үнгэршоо. Жолоошониинь бидэндэ «байжал байгты» гэһэншүү гараа арбагашуулха юм. Үшөө хахад час үнгэрбэ. Тэбхэр 6 час 45 минутада нэгэн ерэһэн аад, жолоошониинь столово ябашаба. Тэндэ энэ машина (номерынь 24—52) нэгэ час тухай байгаад, зониие һуулгангүй саашалжа, удаадахи остановкоһоо маршрудаа эхилээ. Тэрэнэй тойрожо ерэтэр 8 час 45 минута болоо. Тиигээд лэ 9 час болоожо байхада энэ автобусто һуужа Аршаан зорибобди. Зоной дүүрэн гээшэ яаха аргагүй. Үхибүүдэй бархиралдаан, һамгадай гэмэрэлдээн, эрэшүүлэй хараал юрэдөө ямар тамада унаба гээшэбиб гэжэ һанахадар байгаа. Үшөө № 27-дохи автобус соо болоһон наншалдаа хараяб. Шоферынь 10-дахи столово ороһон байгаа. Тиихэ һамбаандань зон машинын үүдэ нээгээд, өөһэдөө орожо эхилхэдээ турисэлдөөд лэ, оо даа, баһашье наншалдаа даа. Нэгэ хүгшэн зоной хүл доро унажа, шууд лэ «бурханай орондо» ошон алдаа гээнэ. Айһандаа диспетчерскэдэнь ошожо дуулгааб.

— Юун гээб теэд?

— Өө, тэндэ хүдэлдэг «Г. Н.» гэжэ нэрэтэй эхэнэр улаан хэлэтые урдаа оруулхагүй амитан байба. Хажуудань хаһшалжа байһан арбаад эхэнэрнүүдые минии урдаһаа тухиржа, шууд боорлон алдаа.

— Юундэ иигэжэ боорлобо гээшэб?

— Бү мэдыш. Хараалай муухайгаар хараахыень хэлэхэ гүт! Автобус юундэ эльгээнэгүйбта гэһэн гэмтэйл байгааб. Тэрэ тухирагша эхэнэрэй нэрыень асуухадамни «хэлэхэгүйб» — гэжэ һөөл болоо. Тиигэбэшье би нэрыень мэдэжэ абааб. Иванова юм байна.

— Тэрэ олон эхэнэрнүүд хаанаһаа тэндэ суглараа гээшэб?— гэжэ бидэ асуубабди.

— Энээн тухай бишье гайхаад, намайе абарагша жолоошонһоо асуухадамни: Контролернууд гээшэ. Иигэжэл, энэ Ивановагай хажууда бүхэли үдэр үйрэжэ унжадаг зон юм. Замда ябаһан автобусто һуугшадые мүнгэ түлэдэг юм аа гү, али үгы гү гэжэ шалгахаашьегүй, хөб жэбээ хөөрэлдэжэ, ороһон гараһанаар аляархалдажа, сагаа барадаг хүнүүд.

— Иимэл хадань автобусууд расписаняараа ябахаяа болиноо ёһотой,—гэжэ бидэшье өөһэдынгөө автобусууд тухай хөөрэлдэбэбди.—27-дохи, 6-дахи, 25-дахи... Юрэдөө хүнэй һанаһан соо ябадаг автобус гэжэ ниислэл хотодомнай үгы шахуу.

Хүндэтэ Будамшуу! Нээрээшье эдэ бүгэдэ тухай № 1 автобусно паркын машина ашаглалгын таһагые даагша нүхэр Кононовтой хөөрэлдэжэ, хэмжээ абхуулыт.

Э. ДОРЖИЕВ.

ТААБАРИНУУД

Эрьегүй ехэ далай, эхэгүй хоёр үндэгэн (Тэнгэри, наран, һара).

Оёдолгүй зүйдэл (Малай эреэн).

Адхахада адха дүүрэхэгүй, табихада тала дүүрэхэ (Нюдэн).

Унтахагүй нүхэр, унтархагүй гал (Шүдэр хэтэ хоёр).

Агар зандан арбан хоёр һалаатай, гурбан зуун жаран мүшэтэй (Жэл, һара, хоног).

Буга бэшэ аад лэ эбэртэй, бура бэшэ аад лэ зогдортой,

Барас бэшэ аад лэ эреэн, багша бэшэ аад лэ номтой (Бүбөөлжэн шубуун).

Хэлэгүй аад лэ сэсэн, хэшэггүй аад лэ баян (Шоото).

Таг-таг тахуулхан, таха ехэ бэхүүхэн, бэрхын дабаагаар дабахагүй хүүхэн, бэлэн нүхэндэ орохо бэхүүхэн (Айраг нэрэхэ).

Жэн торгон захагүй,
Жэжэ шүрэ нүхэгүй. (Мүшэн, тэнгэри).

Эмшэ ламын манхаг шэнги,
Эрьюу хүнэй тархи шэнги,
Далан дабхар туламтай,
Тулам бүреэ жэгүүртэй (Һархинсаг).

Гүнзэгы худагай уһан хара,
Гүрбэл могойн хэлэн хара (Бэхэ, гуурһан).

Хойноһоо ерэһэн хожоохон,
Хоб зөөхэдөө жороохон (Шаазгай.)

Урдаһаа ерэһэн Удмаахан,
Уур сухалдаа ... тайхан (Хүхэ су...
Газарһаа гайтай,
Ганса модондо ...

Тэнгэриһээ төөтэй,
Тэрэ модондо уяатай (Хү...
Ама, үргэ үгы аад,
Айхабтар олон шүдэтэй ... рөө).

Уулада зоогоо һаа үмхир...
Уһанда хаяа һаа шэнгэ...
(Хөө).

Тэгшэ һайхан һуудалтай,
Тэмээн халюун зүһэтэй,
Тэнгэриин солбон нюдэтэй,
Тэнгир абхай солотой (... шу...

Хоёр анзаһатайб,
Хоёр тармууртайб,
Хоёр хонхотойб,
Хоёр харуултайб (Хүнэй ... гар, шэхэн, нюдэн).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Социализм ба эб найрамдал улам бэхижүүлхэ» гэһэн «Правда» газетын июлиин 19-нэй түрүү бэшэг. РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессиин материал. Үбһэ хуряалгаар материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Арадай зөөри химгадаха, арьбалха» гэһэн гаршаг доро Д. Ринчино, А. Стрекаловский гэгшэдэй статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд. Фотоинформаци.

Гурбадахи хуудаһанда: РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи се... материалай түгэсхэл. Н. Леон... Митников гэгшэдэй фельетон. ... саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүү...

Дурбэдэхи хуудаһанда: «С... ний огонёк».

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Гор Улан-Удэ типография Управления по печати при Со... вете Министров БурАССР.
Н-01698.
Зак. № 62...